

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

17 април 2018 година *

„Неизпълнение на задължения от държава членка — Околна среда — Директива 92/43/ЕИО — Опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна — Член 6, параграфи 1 и 3 — Член 12, параграф 1 — Директива 2009/147/ЕО — Опазване на дивите птици — Членове 4 и 5 — Територия от „Натура 2000“ „Puszcza Białowieska“ (Беловежка гора) — Изменение на плана за управление на горите — Увеличаване на обема на дърводобива — План или проект, който не е непосредствено необходим за управлението на територията и може да окаже значително влияние върху нея — Подходяща оценка на въздействието върху територията — Отрицателно влияние върху територията — Ефективно прилагане на мерките за опазване — Последици за местата за размножаване и почивка на защитените видове“

По дело C-441/17

с предмет иск за установяване на неизпълнение на задължения по член 258 ДФЕС, предявен на 20 юли 2017 г.,

Европейска комисия, за която се явяват С. Hermes, Н. Krämer, К. Herrmann и Е. Kružíková, в качеството на представители,

ищец,

срещу

Република Полша, за която се явяват J. Szyszko, министър на околната среда, както и В. Majczyna и D. Krawczyk, в качеството на представители, подпомагани от К. Tomaszewski, експерт,

ответник,

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: К. Lenaerts, председател, А. Tizzano, заместник-председател, М. Ilešič, L. Bay Larsen, Т. von Danwitz, J. Malenovský и Е. Levits, председатели на състави, А. Borg Barthet, J.-С. Bonichot, Ал. Арабаджиев, S. Rodin, F. Biltgen, К. Jürimäe, С. Lycourgos и Е. Regan (докладчик), съдии,

генерален адвокат: Y. Bot,

секретар: М. Aleksejev, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 12 декември 2017 г.,

* Език на производството: полски.

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 20 февруари 2018 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 С исковата си молба Европейската комисия иска от Съда да установи, че Република Полша не е изпълнила задълженията си:
 - по член 6, параграф 3 от Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (ОВ L 206, 1992 г., стр. 7; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 109), изменена с Директива 2013/17/ЕС на Съвета от 13 май 2013 г. (ОВ L 158, 2013 г., стр. 193) (наричана по-нататък „Директивата за местообитанията“), тъй като е одобрила приложение към плана за управление на горите в Горско стопанство Бяловежа, без да се увери, че това приложение няма да има отрицателно влияние върху целостта на територия от значение за Общността (наричана по-нататък „ТЗО“) и специална защитена зона (наричана по-нататък „СЗЗ“) PLC200004 Puszczа Białowiecka (наричана по-нататък „територията от „Натура 2000“ Puszczа Białowiecka“),
 - по член 6, параграф 1 от Директивата за местообитанията и член 4, параграфи 1 и 2 от Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 година относно опазването на дивите птици (ОВ L 20, 2010 г., стр. 7), изменена с Директива 2013/17 (наричана по-нататък „Директивата за птиците“), тъй като не е определила необходимите мерки за опазване, които отговарят на екологичните изисквания за типовете естествени местообитания, посочени в приложение I към Директивата за местообитанията, видовете, посочени в приложение II към същата директива, видовете птици, посочени в приложение I към Директивата за птиците, и редовно срещаните се мигриращи видове, непосочени в последното приложение, за които са предназначени ТЗО и СЗЗ, съставляващи територията от „Натура 2000“ Puszczа Białowiecka,
 - по член 12, параграф 1, букви а) и г) от Директивата за местообитанията, тъй като не е осигурила строга защита на сапроксилните бръмбари *Buprestis splendens*, *Cucujus cinnaberinus*, *Phryganophilus ruficollis* и *Pytho kolwensis*, посочени в приложение IV към същата директива, а именно не е забранила умишленото им убиване, обезпокояването им, нито пък повреждането или унищожаването на местата им за размножаване на територията на Горско стопанство Бяловежа, и
 - по член 5, букви б) и г) от Директивата за птиците, тъй като не е осигурила защита на видовете птици, посочени в член 1 от същата директива, а именно на вработната кукумявка (*Glaucidium passerinum*), пернатоногата кукумявка (*Aegolius funereus*), белогръбия кълвач (*Dendrocopos leucotos*) и трипръстия кълвач (*Picoides tridactylus*), като по-специално не се е уверила, че тези видове няма да бъдат убивани или обезпокоявани през периода на размножаване и отглеждане на малките, а гнездата и яйцата им няма да бъдат умишлено унищожавани, увреджани или премествани, на територията на Горско стопанство Бяловежа.

I. Правна уредба

A. Директивата за местообитанията

2 В член 1 от Директивата за местообитанията се предвижда следното:

„По смисъла на настоящата директива:

a) *опазване* означава серия от мерки, които се изискват за запазване или възстановяване на естествените местообитания и популациите на диви животински и растителни видове в благоприятно състояние по смисъла на букви д) и и);

[...]

в) *типове естествени местообитания от интерес за Общността* означава местообитанията, намиращи се на територията, определена в член 2, които:

i) са застрашени от изчезване в техния естествен ареал

или

ii) имат малък естествен ареал на разпространение вследствие на тяхното намаляване или поради ограничения си по същество ареал;

или

iii) представляват изразени примери на един или няколко от следващите [девет] биогеографски района: алпийски, атлантически, черноморски, бореален, континентален, макаронезийски, средиземноморски, панонски и степен.

Тези типове местообитания са изброени или могат да бъдат изброени в приложение I;

г) *приоритетни типове естествени местообитания* означава типове естествени местообитания, застрашени от изчезване, на територията, посочена в член 2. За тяхното запазване Общността носи особена отговорност поради обхвата на тяхното естествено разпространение в рамките на територията, посочена в член 2; тези приоритетни видове естествени местообитания са означени в приложение I със звездичка (*);

д) *състояние на запазване на естествено местообитание* означава съвкупността от въздействия върху естественото местообитание и характерните за него видове и които могат да повлияят дългосрочно на естественото му разпространение, структура и функции, както и на дългосрочното оцеляване на характерните видове в рамките на територията, посочена в член 2.

Състоянието на запазване на едно естествено местообитание се счита за „благоприятно“, ако:

– неговият естествен район на разпространение [и площите, които] заема [в този район, са] постоян[ни] или се разширява[т], и

– са налице необходимите структура и функции за дългосрочното му поддържане и [е вероятно те да продължат да] съществува[т] в обозримо бъдеще, и

– състоянието на запазване на характерните за него видове по смисъла на буква и) е благоприятно;

[...]

- ж) *видове от интерес за Общността* означава видове, които на територията, посочена в член 2:
- i) са застрашени [...]; или
 - ii) са потенциално застрашени, т.е. се счита за вероятно скорошното им преминаване в категорията на застрашените видове, ако факторите, причинили заплахата, продължават да съществуват, или
 - iii) са редки, т.е. чиито популации са малки и ако не непосредствено, то все пак косвено са застрашени или потенциално застрашени. Тези видове се срещат или в ограничени географски райони, или са нарядко разпространени в по-голям район, или
 - iv) са ендемични и вследствие на особените признаци на своето местообитание и/или на потенциалното въздействие на тяхното използване изискват особено внимание по отношение състоянието на запазване.

Тези видове са изброени или могат да бъдат изброени в приложение II и/или приложение IV или V;

- з) *приоритетни видове* означава посочените в буква ж), i) видове, за чието запазване Общността носи особена отговорност въз основа на тяхното естествено разпространение по отношение на територията, посочена в член 2. Тези приоритетни видове са означени със звездичка (*) в приложение II;
- и) *състояние на запазване на вид* означава съвкупността от въздействия, които могат дългосрочно да повлияят върху разпространението и гъстотата на популациите на съответните видове на територията, посочена в член 2.

Състоянието на запазване се счита за „благоприятно“, ако:

- въз основа на данните от динамиката на вида може да се приеме, че този вид е жизнеспособен елемент на естественото си местообитание и ще продължи да бъде такъв в дългосрочен аспект, и
- естественият район на разпространение на този вид нито намалява, нито е вероятно да намалее в обозримо бъдеще, и
- налице е и вероятно ще продължава да бъде налице достатъчно голямо местообитание, което може в дългосрочен аспект да поддържа популацията на този вид;

- й) *територия* означава географски определена област, чиито граници са ясно определени;
- к) [ТЗО] означава територия в биогеографския регион или региони, към които принадлежи, която допринася в значителна степен за съхраняването или за възстановяването в благоприятно състояние на запазване на естественото местообитание съгласно приложение I или на вид съгласно приложение II, а също може да допринесе в значителна степен за свързването на посочената в член 3 мрежа „Натура 2000“ и/или за биологичното разнообразие на съответния биогеографски район или райони.

При животински видове, които са разпространени в широки области, териториите от значение за Общността отговарят на местата[, които се намират] в естествената област на разпространение на тези видове и притежават физически и биологични фактори от решаващо значение за техния живот и размножаване;

л) *специална [консервационна] зона означава [ТЗО]*, определена от държавите членки чрез законова или административна разпоредба и/или договор, в която се провеждат мероприятията, необходими за опазване или възстановяване на благоприятно състояние на запазване на естествените местообитания и/или популации на видовете, за които тя е определена;

[...]“.

3 Член 2 от посочената директива гласи следното:

„1. Настоящата директива има за цел да допринесе за осигуряване биологичното разнообразие чрез запазване на естествените местообитания, както и на дивата фауна и флора върху европейската територия на държавите членки, за които е валиден Договорът.

2. Мерките, взети в изпълнение на настоящата директива, имат за цел да запазят или възстановят благоприятното състояние на запазване на естествените местообитания и видовете диви животни и растения от интерес за Общността.

[...]“.

4 В член 3, параграф 1 от Директивата за местообитанията се посочва следното:

„Изгражда се единна европейска екологична мрежа на специалните [консервационни] зони, наречена „Натура 2000“. Тази мрежа, състояща се от територии, обхващащи естествените местообитания от приложение I, както и местообитанията на видовете от приложение II, дава възможност за запазването или където е подходящо, възстановяването на благоприятно състояние на запазване на тези типове естествени местообитания и местообитанията на видовете в техния естествен район на разпространение.

Мрежата „Натура 2000“ обхваща също така [СЗЗ], класифицирани от държавите членки в изпълнение на Директива 79/409/ЕИО [на Съвета от 2 април 1979 година относно опазването на дивите птици (ОВ L 103, 1979 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 1, стр. 77)]“.

5 Член 4 от Директивата за местообитанията гласи:

„1. Въз основа на критериите, установени в приложение III (етап 1), и съответната научна информация всяка държава членка представя списък на териториите, като посочва намиращите се в тях типове естествени местообитания от приложение I и местни видове от приложение II, които обитават тези територии. При животинските видове, изискващи големи местообитания, тези територии отговарят на местата в естествената област на разпространение на тези видове, които притежават физическите и биологичните елементи от решаващо значение за техния живот и размножаване. За видовете водни животни, изискващи големи местообитания, такива райони се предлагат само ако може ясно да се разграничи такова място, което да притежава физическите и биологичните елементи от решаващо значение за живота и размножаването на тези видове. Където е подходящо, държавите членки предлагат и евентуалното осъвременяване на този списък в светлината на резултатите от надзора, посочен в член 11.

В срок от 3 години след нотифицирането на настоящата директива този списък се изпраща на Комисията заедно с информация за отделните територии. Тази информация включва картографско представяне на територията, нейното обозначение, географско положение, големина, както и данните, произтичащи от критериите, посочени в приложение III (етап 1), и се представя във формат, установен от Комисията, съгласно процедурата, установена в член 21.

2. Въз основа на установените в приложение III (етап 2) критерии и в рамките на девет[те] посочени[...] в член 1, буква в), iii) биогеографски региони, както и в цялата територия, посочена в член 2, параграф 1, Комисията в съгласие с държавите членки съставя от списъците на държавите членки проектосписък на [ТЗО], в който се идентифицират територии с един или повече типове приоритетни естествени местообитания или с един или повече природни видове.

[...]

Списъкът на териториите, избрани като [ТЗО], в който се идентифицират териториите с един или повече типове приоритетни естествени местообитания или с един или повече приоритетни видове, се приема от Комисията съгласно процедурата, установена в член 21.

[...]

4. Ако дадена територия е приета като [ТЗО] съгласно процедурата на параграф 2, съответната държава членка я определя за специална [консервационна] зона във възможно най-кратък срок, но не по-късно от шест години, като установява приоритетите според важността на тези територии за опазване или възстановяване в благоприятно консервационно състояние на тип естествено местообитание от приложение I или на вид от приложение II и за кохерентността на мрежата „Натура 2000“ и в светлината на застрашеността на тези територии от увреждане или унищожаване.

5. След включване на дадена територия в списъка, посочен в параграф 2, трета алинея, [за нея се прилагат] разпоредбите на член 6, параграфи 2, 3 и 4“.

6 Съгласно член 6 от тази директива:

„1. [За специалните консервационни зони д]ържавите членки определят необходимите консервационни мерки, които при необходимост включват подходящи планове за управление, специално разработени за териториите или включени в други развойни планове, и подходящи мерки от правно, административно и договорно естество, които да отговарят на екологичните изисквания на типовете естествени местообитания от приложение I и видовете от приложение II, срещащи се в тези райони.

[...]

3. Планове или проекти, които не са непосредствено свързани с управлението на територията или не са необходими за него, но които поотделно или във взаимодействие с други планове и проекти могат да окажат значително влияние, се подлагат на [подходяща] проверка, за да се оцени въздействието им върху територията от гледна точка на целите на съхраняването на тази територия. При съблюдаване на резултатите от изпитанието за въздействието върху територията и при спазване на разпоредбите на параграф 4 компетентните национални органи одобряват плана или проекта само след като установят, че той няма да има отрицателно влияние върху [целостта на] съответната територия[...] и ако е подходящо, след като са получили мнението на обществеността.

4. Ако даден план или проект трябва да бъде осъществен въпреки негативната оценка на въздействието върху територията поради [императивни съображения] от по-[висш] обществен интерес, включително и такива от социален или икономически характер, и поради липсата на алтернативно решение, държавата членка предприема всички необходими компенсаторни мерки, за да осигури цялостната кохерентност на „Натура 2000“. Държавата членка информира Комисията за приетите от нея компенсаторни мерки.

[...]“.

7 Член 7 от посочената директива гласи:

„Задълженията съгласно член 6, параграфи 2, 3 и 4 от настоящата директива заменят задълженията, произтичащи от член 4, параграф 4, първо изречение от Директива [79/409], по отношение на областите, класифицирани съгласно член 4, параграф 1 или признати за такива съгласно член 4, параграф 2 от нея, от датата на влизане в сила на настоящата директива или от датата на класифициране или признаване от страна на държава членка съгласно Директива [79/409], в случай че последната дата е по-късна“.

8 В член 12, параграф 1 от Директивата за местообитанията се предвижда следното:

„1. Държавите членки вземат необходимите мерки за въвеждане на строга система за опазване на животинските видове, посочени в приложение IV, буква а), в техните естествени области на разпространение, като се забраняват:

а) всички форми на умишлено залавяне или убиване на взети от природата екземпляри от тези видове;

[...]

г) всяко повреждане или унищожаване на места за размножаване или почивка“.

9 В приложение I („Естествени местообитания от интерес за Общността, чието съхраняване изисква обявяването на специални защитени зони“) към Директивата за местообитанията точка 9 („Естествена и полуестествена горска растителност, състояща се от местни видове, образуващи гори от високи дървета, с типична ниска горска растителност и отговаряща на следните критерии: редки гори или остатъци от такива и/или представляващи местообитания на видове от интерес за Общността“) и подточка 91 („Европейски умереноконтинентални гори“) се отнасят за субконтиненталните дъбово-габъррови гори (дъбово-габъррови гори *Galio-Carpinetum*) (код 9170 по Натура 2000“), горите върху тресавища и блата (код 91D0 по „Натура 2000“) и алувиалните гори с елша, ясен, върба и топола (алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (код 91E0 по „Натура 2000“), като двете последни гори специално са определени за приоритетни типове естествени местообитания.

10 В приложение II („Растителни и животински видове от значение за Общността, чието съхраняване изисква обявяването на специални [консервационни] зони“) към тази директива, в точка а) („Животни“), раздел „Безгръбначни“, в списъка с видовете „Insecta“ са посочени бръмбърите *Boros schneideri*, *Vuprestis splendens*, *Cucujus cinnaberinus*, *Osmoderma eremita*, *Phryganophilus ruficollis* — с уточнението, че последните два вида са приоритетни — *Pytho kolwensis* и *Rhysodes sulcatus*.

11 В приложение IV („Растителни и животински видове от интерес за Общността, които се нуждаят от строга защита“) към посочената директива, в точка а) („Животни“), раздел „Безгръбначни“, в списъка с видовете „Insecta“ отново са посочени бръмбърите, изброени в предходната точка, с изключение на *Boros schneideri* и *Rhysodes sulcatus*.

Б. Директивата за птиците

12 Член 1 от Директивата за птиците гласи:

„1. Настоящата директива се отнася до опазването на всички видове естествено живеещи в диво състояние птици на европейската територия на държавите членки, за които се прилага Договорът. Тя има за цел защитата, управлението и регулирането на тези видове и урежда тяхното използване.

2. Настоящата директива се прилага за птиците, както и за техните яйца, гнезда и местообитания“.

13 В член 4 от тази директива се предвижда следното:

„1. Видовете, посочени в приложение I, подлежат на специални мерки по опазване на техните местообитания, за да се осигури тяхното оцеляване и размножаване в района на разпространението им.

Във връзка с това се вземат предвид:

- а) видове, застрашени от изчезване;
- б) видове, уязвими от някои промени в техните местообитания;
- в) видове, считани за редки поради своите малочислени популации или ограниченото им местно разпространение;
- г) други видове, изискващи особено внимание поради специфичния характер на техните местообитания.

Тенденциите и измененията в популационните нива ще се вземат предвид при извършването на оценки.

Държавите членки класифицират като [С33] именно най-подходящите по брой и площ територии за опазването на тези видове, съобразно сухоземната и морската географска зона на прилагане на настоящата директива.

2. Държавите членки вземат подобни мерки за редовно срещащите се мигриращи видове, които не са посочени в приложение I, като вземат предвид нуждите им от защита в сухоземната и морската географска зона на прилагане на настоящата директива, по отношение на техните райони на размножаване, смяна на перата и зимуване и междинните зони по време на техните миграционни маршрути. [...]

[...]

4. В защитените зони, посочени в параграфи 1 и 2, държавите членки вземат подходящи мерки за избягване на замърсяването или влошаване на условията в местообитанията, или всякакво обезпокояване на птиците, доколкото те имат съществено значение за постигане целите на настоящия член. [...]

14 Съгласно член 5 от посочената директива:

„Без да се засягат членове 7 и 9, държавите членки вземат необходимите мерки за създаване на обща система за защита на всички видове птици, посочени в член 1, като по-специално забраняват:

[...]

б) умишленото разрушаване или увреждане на техните гнезда и яйца и преместването на техните гнезда;

[...]

г) умишленото обезпокояване, по-специално през периода на размножаване и отглеждане на малките, доколкото обезпокояването има съществено значение с оглед целите на настоящата директива;

[...]“.

15 Сред различните видове, посочени в приложение I към Директивата за птиците, са осоядът (*Pernis apivorus*), врабчовата кукумявка (*Glaucidium passerinum*), пернатоногата кукумявка (*Aegolius funereus*), белогръбият кълвач (*Dendrocopos leucotos*), трипръстият кълвач (*Picoides tridactylus*), червеногушата мухоловка (*Ficedula parva*) и беловратата мухоловка (*Ficedula albicollis*).

II. Фактическа обстановка

16 След като държавите членки правят своите предложения, с Решение 2008/25/ЕО на Комисията от 13 ноември 2007 година за приемане съгласно Директива[та за местообитанията] на първи актуализиран списък с обекти от значение за Общността в Континенталния биогеографски район (ОВ L 12, 2008 г., стр. 383) на основание член 4, параграф 2, трета алинея от Директивата за местообитанията Комисията одобрява определянето на територията от „Натура 2000“ Puszczа Białowieska за ТЗО поради наличието на естествени местообитания и местообитания на някои животински видове, като впоследствие съответната държава членка трябвало да обяви посочената територия за специална консервационна зона в съответствие с член 4, параграф 4 и член 6, параграф 1 от същата директива. Тази територия, създадена с цел защита на десет вида естествени местообитания и 55 растителни или животински видове, също така представлява СЗЗ, определена за такава в съответствие с член 4, параграфи 1 и 2 от Директивата за птиците. Съгласно член 3, параграф 1 от Директивата за местообитанията посочената територия в качеството ѝ на специална консервационна зона и на СЗЗ е част от мрежата „Натура 2000“.

17 Според Комисията територията от „Натура 2000“ Puszczа Białowieska е една от най-добре запазените естествени гори в Европа, като характерно за нея е наличието на големи количества мъртви дървета и дървета на голяма възраст, по-специално вековни. В нея има много добре запазени естествени местообитания, определени като „приоритетни“ по смисъла на приложение I към Директивата за местообитанията, като например местообитания 91D0 (гори върху тресавища и блата) и 91E0 (алувиални гори с елша, ясен, върба и топола), както и други местообитания от значение за Общността, сред които местообитание 9170 (субконтинентални дъбово-габърви гори).

18 Безспорно е че предвид голямото количество мъртви дървета територията от „Натура 2000“ Puszczа Białowieska се обитава от множество видове сапроксилни бръмбари, включени в приложение II към Директивата за местообитанията, и по-специално *Boros schneideri* и *Rhysodes*

sulcatus, както и включените в приложение IV, буква а) от същата директива в качеството им на видове, нуждаещи от строга защита, като например *Viprestis splendens*, *Cucujus cinnaberinus*, *Phryganophilus ruficollis* и *Pytho kolwensis*. Срещат се също видове птици, включени в приложение I към Директивата за птиците, чието местообитание се формира от умиращите и мъртви смърчове, включително нападнатите от смърчовия корояд (*Ips typographus*), като например осоядът, вrabчовата кукумявка, пернатоногата кукумявка, белогръбият кълавач, трипръстият кълавач, червеногушата мухоловка и беловратата мухоловка, както и гълъбът хралупар (*Colomba oenas*), който по-специално е мигриращ вид, обхванат от защитата, предвидена в член 4, параграф 2 от Директивата за птиците.

- 19 Поради природната ѝ стойност Puszca Białowieska (наричана по-нататък „Беловежката гора“) освен това е включена в списъка на обектите на световното наследство на Организацията на обединените нации за образование, наука и култура (ЮНЕСКО).
- 20 Територията от „Натура 2000“ Puszca Białowieska се разпростира на 63 147 хектара и се управлява от два различни органа. На единия от тях е поверено управлението на Беловежкия национален парк (Białowiecki Park Narodowy, Полша), обхващащ около 17 % от общата площ на тази територия, а именно 10 517 хектара. Другият орган, Lasy Państwowe (Служба за управление на държавните гори, Полша), управлява площ от 52 646,88 хектара, разделени в три горски стопанства — Бяловежа (12 586,48 хектара), Бровск (20 419,78 хектара) и Хайнувка (19 640,62 хектара). Горско стопанство Бяловежа съответно заема около 20 % от площта на територията от „Натура 2000“ Puszca Białowieska, тоест площ, която е почти равна на тази на националния парк и съответства на около 24 % от общата площ на трите горски стопанства.
- 21 На 17 май 2012 г. Minister Środowiska (министър на околната среда на Полша) издава препоръка да не се извършва стопанска дейност в горските масиви на повече от 100 години.
- 22 На 9 октомври 2012 г. в отговор на започнато от Комисията през юни 2011 г. предварително разследване за установяване на нарушение EU Pilot (преписка EU Pilot 2210/11/ENVI) министърът на околната среда одобрява Plan urządzenia lasu (план за управление на горите) за периода 2012—2021 г. за трите горски стопанства — Бяловежа, Бровск и Хайнувка (наричан по-нататък „ПУГ от 2012 г.“), придружен с прогнози за въздействието върху околната среда.
- 23 С ПУГ от 2012 г. разрешеният обем на дърводобива за тези горски стопанства се свежда на около 470 000 m³ за десет години, което представлява значителна намаление спрямо обема от 1 500 000 m³ добита дървесина между 2003 г. и 2012 г. За Горско стопанство Бяловежа максималният обем е определен на 63 471 m³.
- 24 Безспорно е обаче, че в резултат на масовия дърводобив между 2012 г. и 2015 г. максимално разрешеният съгласно ПУГ от 2012 г. обем за срок от десет години е достигнат в горско стопанство Бяловежа за почти четири години. Успоредно с това в посочения период Службата за управление на горите в Бялисток установява увеличено разпространение на смърчовия корояд.
- 25 На 6 ноември 2015 г. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku (директор на Регионалната дирекция за опазване на околната среда в Бялисток, Полша) приема Plan zadań ochronnych (план за управление, наричан по-нататък „PZO от 2015 г.“), с който се определят целите за опазване и се установяват мерките за опазване относно територията от „Натура 2000“ Puszca Białowieska за площта на трите горски стопанства — Бяловежа, Бровск и Хайнувка.
- 26 В приложение 3 към PZO от 2015 г. — предвид естествените местообитания, посочени в приложение I към Директивата за местообитанията, и местообитанията на животинските видове, посочени в приложение II към тази директива, и видовете птици, посочени в

приложение I към Директивата за птиците — се посочват практиките в управлението на горите, представляващи потенциална опасност за поддържането в благоприятно състояние на запазване на местообитанията в територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska.

- 27 С приложение 5 към РЗО от 2015 г. се въвеждат мерки за опазване с цел предотвратяване на потенциалните опасности, посочени в приложение 3 към този план, за защитените местообитания и видове в трите горски стопанства.
- 28 С решение от 25 март 2016 г. по искане на генералния директор на Службата за управление на държавните гори министърът на околната среда одобрява приложение към ПУГ от 2012 г. (наричано по-нататък „приложението от 2016 г.“) за изменение на последния с цел в Горско стопанство Бяловежа обемът на основните добивани горски продукти от рязане преди и по време на изсичане да се увеличи от 63 471 m³ на 188 000 m³, а предвидената площ за залесяване и повторно залесяване — от 12,77 хектара на 28,63 хектара, в периода 2012—2021 г.
- 29 Искането е обосновано с „настъпването на сериозни щети за горските масиви в резултат от непрестанното разпространение на смърчовия корояд, поради което (през периода на прилагане на ПУГ от 2012 г.) възниква необходимост от увеличаване на дърводобива [...] с цел запазване на горите в подходящо санитарно състояние, гарантиране на устойчивостта на горските екосистеми, спиране на влошаването и започване на процес на възстановяване на естествените местообитания, включително на местообитанията от значение за Общността“.
- 30 В същото искане също така се уточнява, че приложението от 2016 г. „е насочено преди всичко към премахване на нападнатите смърчове с цел ограничаване на разпространението на смърчовия корояд (необходимост от санитарна сеч)“ и че ще се пристъпи „към премахване на дървета с цел гарантиране на безопасността на хората, намиращи се в Беловежката гора (Горско стопанство Бяловежа), тъй като натрупването на умиращи дървета представлява обществена опасност“. Посочва се също, че „сушата през последните години увеличи измирането на смърчови дървета и масиви, водейки по този начин до увеличение на риска от пожар в Беловежката гора“.
- 31 С писмо от 12 февруари 2016 г. директорът на Регионалната дирекция за опазване на околната среда в Бялисток се произнася с положително становище относно приемането на това приложение. Освен това е безспорно, че по повод на приемането на същото приложение през 2015 г. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku (Регионална дирекция на Службата за управление на горите в Бялисток, Полша) извършва оценка на въздействието върху околната среда на набелязаните мерки (наричана по-нататък „оценката на въздействието от 2015 г.“), която показва, че те нямат „никакво значително отрицателно въздействие върху околната среда, и по-специално върху целите за опазване и целостта на територията от „Натура 2000“ [Puszcza Białowieska]“.
- 32 С документ също от 25 март 2016 г. министърът на околната среда и генералният директор на Службата за управление на държавните гори с цел преодоляване на различията в становищата по начина на управление на Беловежката гора „въз основа на научни познания“ разработват програма за възстановяване, озаглавена „Програма за Беловежката гора като обект на културното и природното наследство на Ю[НЕСКО] и територия от мрежата „Натура 2000“ (наричана по-нататък „програмата за възстановяване“).
- 33 По-специално, за да се сложи край на научния спор относно възможността за човешка намеса и изсичането на дървета, в програмата за възстановяване е предвидено провеждането на опит в дългосрочен план, който се състои в отделянето на една трета от площта на трите горски стопанства в територия от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska, където да бъдат оценени последиците от неизвършването на горски стопански дейности с цел те да бъдат съпоставени с „дейностите по изсичане на дървета и дърводобив“, предвидени за 2016 г. в другата част.

- 34 На 31 март 2016 г., в съответствие с правомощията си и „като взема предвид задължителните изисквания, свързани с диверсифицирането на риска от значително влошаване на състоянието на естествените местообитания и от загубата на биологично разнообразие поради едно от най-големите разпространения на смърчов корояд в историята на територията на Беловежката гора“, генералният директор на Службата за управление на държавните гори издава Заповед № 52 „за въвеждане на подробни правила за горската стопанска дейност на територията на горски стопанства Бяловежа и Бровск“ (наричана по-нататък „Заповед № 52“).
- 35 В раздел 1 от Заповед № 52 се предвижда създаването в тези две горски стопанства на „референтни функционални зони“, в които, считано от 1 април 2016 г., ще се извършва горска стопанска дейност, в основата на която стоят естествени процеси. В същия раздел се предвижда, че извършваната стопанска дейност в тези зони — като се уточнява, че те не включват природните резервати — по-специално трябва да се сведе до отсичане на дървета, които представляват заплахата за обществената безопасност и риск от пожар, даване на възможност за обновяване по естествен път, поддържане на горските ресурси в състояние, свеждащо до минимум проникването на хората в горите, и създаване на защитен пояс по протежение на границите на тези зони чрез поставяне на капани с феромони с цел възпрепятстване на преминаването от и към тези зони на вредители в степен, която заплашва оцеляването на горите.
- 36 В раздел 2 от посочената заповед се предвижда, че „[в] горите на горски стопанства Бровск и Бяловежа, намиращи се извън посочени в раздел 1 зони, стопанската дейност (основана на плановете за управление на горите) ще се извършва в съответствие с принципите за устойчиво управление на горите; като тази дейност същевременно ще се извършва по начин, осигуряващ действително опазване на природата, чрез използване на методи за управление на горите“.
- 37 Съгласно раздел 4 от същата заповед изключения от тези ограничения са допустими за довършване на дейности, предвидени в съществуващи споразумения за управление на гори, и за изпълнение на дейности, когато задължението за извършването им произтича от общоприложими правни разпоредби, включително от РЗО от 2015 г.
- 38 На 17 февруари 2017 г. генералният директор на Службата за управление на държавните гори издава Заповед № 51 „за премахване на дърветата, нападнати от смърчовия корояд, и за събиране на дърветата, представляващи заплахата за обществената безопасност и за противопожарната защита, във всички възрастови групи на горските масиви в горски стопанства Бяловежа, Бровск и Хайнувка“ (наричана по-нататък „Заповед № 51“).
- 39 С член 1 от Заповед № 51 компетентните органи по-специално се задължават „[с] оглед на извънредното и катастрофално положение, предизвикано от разпространението на смърчовия корояд“ в трите горски стопанства да започнат незабавно да изсичат дървета, които представляват заплахата за обществената безопасност, главно по протежението на пътните артерии и туристическите маршрути, постоянно да премахват изсъхналите дървета и остатъците от дърводобива, а също и постоянно и своевременно да изсичат дървета, нападнати от смърчовия корояд, във всички възрастови групи на горските масиви, както и да събират дърветата и своевременно да ги транспортират или да обелват кората им и да ги съхраняват. В това отношение в член 2 от тази заповед се уточнява, че за нуждите на сечта „не се прилагат ограниченията, свързани с възрастта на дърветата и функцията на горските масиви“.
- 40 Що се отнася до използването на добитата дървесина от тази сеч, в член 1 от посочената заповед се предвижда, че тя трябва да се вложи в изпълнението на проект за въглеродни горски ферми, че сухата дървесина, която не е нападната от смърчовия корояд, може да се съхранява в преходни съоръжения, създадени върху оформилите се празни пространства и откритите терени, докато нападнатата дървесина трябва да се обелва и съхранява. В тази разпоредба също

така се въвежда задължение за организиране на система за продажба на добитата дървесина, за да се отговори на потребностите на населението от общините в териториалната зона на Puszcza Białowieska.

- 41 Освен това в член 1 от Заповед № 51 се предвижда, от една страна, прилагане на „различни методи за обновяване“ чрез естествено възстановяване, повторно залесяване или засаждане и за опазване с цел възстановяване на горските масиви след разпространението на смърчовия корояд, и от друга страна, задължение за мониторинг върху прилагането на мерките чрез редовно инвентаризиране на състоянието на горите и оценяване на биологичното разнообразие, включително като се използва мрежа от площи за инвентаризация на природни ресурси в голям мащаб.
- 42 Безспорно е, че след приемането на Заповед № 51 е започнато премахване на изсъхнали дървета и на дървета, нападнати от смърчовия корояд, в трите горски стопанства — Бяловежа, Бровск и Хайнувка, в „зона за възстановяване на горите“ от около 34 000 хектара, което представлява около 54 % от площта на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska. Освен това според Комисията, която се основава на данни от Службата за управление на държавните гори, извършената от началото на 2017 г. сеч в Беловежката гора обхваща общо над 35 000 m³ дървесина, от които 29 000 m³ смърч, тоест около 29 000 дървета.

III. Досъдебната процедура

- 43 След като е уведомена за одобряването на приложението от 2016 г., на 7 април 2016 г. Комисията изпраща на полските власти чрез електронната система за комуникация при предварително разследване за установяване на нарушение EU Pilot (преписка EU Pilot 8460/16/ENVI) искане за разяснения по редица въпроси, свързани с последиците от увеличението на дърводобива в горско стопанство Бяловежа върху състоянието на запазване на естествените местообитания и на видове от дивата фауна от интерес за Общността на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska.
- 44 В своя отговор от 18 април 2016 г. полските власти обосновават увеличаването на обема на добитата дървесина от тази територия с безпрецедентното разпространение на смърчовия корояд.
- 45 На 9 и 10 юни 2016 г. службите на Комисията посещават Беловежката гора, за да проучат десетина различни участъка от територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska.
- 46 На 17 юни 2016 г. в съответствие с член 258 ДФЕС Комисията изпраща до полските власти официално уведомително писмо, тъй като според нея мерките, одобрени в приложението от 2016 г., са необосновани, властите не са се уверили, че тези мерки няма да окажат отрицателно влияние върху целостта на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska, и разрешавайки увеличаването на дърводобива, не са изпълнили задълженията си по Директивата за местообитанията и Директивата за птиците.
- 47 С писмо от 27 юни 2016 г., изпратено до европейския комисар по околната среда, министърът на околната среда съобщава, че е необходима допълнителна информация за наличните местообитания и видове на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska и че инвентаризацията им е в ход.
- 48 Полските власти отговарят на официалното уведомително писмо на 18 юли 2016 г., отхвърляйки изцяло твърденията на Комисията за нарушения.

- 49 Между февруари и март 2017 г. е разменена кореспонденция между полския министър на околната среда и европейския комисар по околната среда. Министърът на околната среда посочва, че първите резултати от инвентаризацията вече са известни и че въз основа на тях е решил предвидената в приложението от 2016 г. сеч да започне.
- 50 С писмо от 28 април 2017 г. Комисията изпраща мотивирано становище до Република Полша, в което твърди, че тя не е изпълнила задълженията си по член 6, параграфи 1 и 3 и член 12, параграф 1, букви а) и г) от Директивата за местообитанията, както и по член 4, параграфи 1 и 2 и член 5, букви б) и г) от Директивата за птиците. Комисията приканва полските власти да се съобразят с мотивираното становище в срок от един месец от получаването му. Тя обосновава този срок по-специално с информацията, че сечта е започнала, и с непосредствената опасност поради това да бъде нанесена значителна и непоправима вреда на територията от „Натура 2000“ Puszca Białowieska.
- 51 На 17 май 2017 г. Комисията е уведомена за издаването на Заповед № 51.
- 52 С писмо от 26 май 2017 г. Република Полша отговаря на мотивираното становище, като посочва, че твърденията за неизпълнение на задължения са неоснователни.
- 53 Тъй като не е удовлетворена от този отговор, Комисията решава да предяви разглеждания иск.

IV. Производството пред Съда

- 54 С отделен акт, постъпил в секретариата на Съда на 20 юли 2017 г., Комисията подава молба за допускане на обезпечителни мерки на основание член 279 ДФЕС и член 160, параграф 2 от Процедурния правилник на Съда с цел на Република Полша да се разпорежи до постановяването на решението на Съда по съществуващото на спора, от една страна, да спре, освен ако не е налице заплаха за обществената безопасност, активните горски стопански дейности в местообитания 91D0 (гори върху тресавища и блата) и 91E0 (алувиални гори с върба, топола, елша и ясен), във вековните горски масиви в местообитание 9170 (субконтинентални дъбово-габъррови гори), както и в местообитанията на осояда, врабчовата кукумявка, пернатоногата кукумявка, белогръбия кълвач, трипръстия кълвач, червеногушата мухоловка, беловратата мухоловка и гълъба хралупар, и в местообитанията на сапроксилните бръмбари *Boros schneideri*, *Buprestis splendens*, *Cucujus cinnaberinus*, *Phryganophilus ruficollis*, *Pytho kolwensis* и *Rhysodes sulcatus*, и от друга страна, да спре премахването на мъртви вековни смърчове и изсичането на дървета в рамките на увеличението на обема на дърводобива в територията от „Натура 2000“ Puszca Białowieska, дейности които произтичат от приложението от 2016 г. и Заповед № 51.
- 55 Комисията иска също така по силата на член 160, параграф 7 от Процедурния правилник на Съда посочените по-горе обезпечителни мерки да бъдат постановени още преди ответникът да е представил становището си поради опасността от нанасяне на значителна и непоправима вреда на местообитанията и целостта на територията от „Натура 2000“ Puszca Białowieska.
- 56 С определение от 27 юли 2017 г., Комисия/Полша (C-441/17 R, непубликувано, EU:C:2017:622), заместник-председателят на Съда временно уважава последното искане до постановяването на определение, слагащо край на обезпечителното производство.
- 57 На 13 септември 2017 г. Комисията допълва молбата си за постановяване на временни мерки, като иска от Съда освен това да задължи Република Полша да заплаща периодична имуществена санкция, ако не се съобрази с дадените в производството разпореждания.

- 58 На 28 септември 2017 г. Република Полша иска делото да бъде разпределено на големия състав на Съда на основание член 16, трета алинея от Статута на Съда на Европейския съюз. В съответствие с член 161, параграф 1 от Процедурния правилник заместник-председателят на Съда отнася случая до Съда, който предвид значението на делото го разпределя на големия състав на основание член 60, параграф 1 от посочения правилник.
- 59 С определение от 20 ноември 2017 г., Комисия/Полша (C-441/17 R, EU:C:2017:877), Съдът уважава молбата на Комисията до постановяването на решението, с което ще приключи производството по настоящото дело, като допуска по изключение Република Полша да извършва дейностите, предвидени в приложението от 2016 г. и Заповед № 51, когато те са абсолютно необходими и доколкото са пропорционални за непосредствено и незабавно осигуряване на обществената безопасност на лицата, както и при условие че поради обективни причини не е възможно да се приложат други, не толкова радикални мерки. Съдът също така разпорежда на Република Полша в петнадесетдневен срок след връчването на това определение да уведоми Комисията за всички мерки, които ще вземе, за да го изпълни изцяло, като въз основа на доводи уточни активните горски стопански дейности, които възнамерява да продължи поради необходимостта им за осигуряване на обществената безопасност. Съдът не се произнася по допълнителното искане на Комисията да се разпорежи заплащането на периодична имуществена санкция.
- 60 Освен това с определение от 11 октомври 2017 г., Комисия/Полша (C-441/17, непубликувано, EU:C:2017:794), председателят на Съда служебно решава настоящото дело бъде разгледано по реда на бързото производство, предвидено в член 23а от Статута на Съда на Европейския съюз и в член 133 от Процедурния правилник на Съда.

V. По иска

- 61 В подкрепа на иска си Комисията изтъква четири твърдения за нарушения, а именно, първо, на член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията, второ, на член 6, параграф 1 от същата директива и на член 4, параграфи 1 и 2 от Директивата за птиците, трето, на член 12, параграф 1, букви а) и г) от Директивата за местообитанията, и четвърто, на член 5, букви б) и г) от Директивата за птиците.

A. По допустимостта на иска

1. Доводи на страните

- 62 Република Полша твърди, че второто, третото и четвъртото твърдение за нарушение на Комисията са недопустими, доколкото се отнасят до посочените в Заповед № 51 дейности, извършвани на територията на горски стопанства Бровск и Хайнувка. Всъщност, от една страна, тези твърдения за нарушения разширявали необосновано обхвата на твърденията за нарушения, посочени в мотивираното становище, тъй като последните се отнасяли само до последиците от приемането на приложението от 2016 г. за Горско стопанство Бяловежа. Поради това предметът на спора бил разширен *rationae loci*, а също и *ratione materiae*, тъй като посочените в Заповед № 51 дейности били различни от посочените в приложението от 2016 г. От друга страна, формулировката на второто, третото и четвъртото твърдение за нарушение била неясна. Всъщност не било възможно да се определи дали тези твърдения за нарушения са свързани единствено с приемането на посоченото приложение, или се отнасят и за дейностите, предвидени в Заповед № 51.

63 Според Комисията второто, третото и четвъртото твърдение за нарушение са допустими. Дейнията, за които е упрекната Република Полша в мотивираното становище, се отнасят само до Горско стопанство Бяловежа, тъй като приетите от полските власти мерки към датата на становището се отнасят само за това стопанство. Същевременно тази държава членка приела същите мерки и за другите две горски стопанства, които са част от територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska. Тъй като деянията били идентични и били част от едно и също поведение, било обосновано искът за установяване на неизпълнение на задължения да се отнася за цялата територия, на която са извършвани съответните активни горски стопански дейности към момента на сезирането на Съда. Разширяването на географския обхват на иска за установяване на неизпълнение на задължения в сравнение с мотивираното становище е следствие единствено от избора на самите полски власти да приемат решения от същото естество в хода на досъдебната процедура и да организират оповестяването им със закъснение.

2. Съображения на Съда

- 64 Важно е да се припомни, че с досъдебната процедура се цели на засегнатата държава членка да се предостави възможност да изпълни задълженията си, които произтичат за нея от правото на Съюза, или надлежно да изложи защитните си доводи срещу отправените от Комисията твърдения за нарушение. Редовното протичане на досъдебната процедура съставлява основна гаранция не само за защита на правата на съответната държава членка, но и за осигуряване на ясно определен предмет на спора в евентуалното съдебно производство (решение от 16 септември 2015 г., Комисия/Словакия, С-433/13, EU:C:2015:602, т. 39 и цитираната съдебна практика).
- 65 Съгласно постоянната практика на Съда предметът на иска по член 258 ДФЕС за установяване на неизпълнение на задължения се определя с мотивираното становище на Комисията, поради което искът трябва да се основава на същите съображения и основания като мотивираното становище (решения от 8 юли 2010 г., Комисия/Португалия, С-171/08, EU:C:2010:412, т. 25 и от 5 април 2017 г., Комисия/България, С-488/15, EU:C:2017:267, т. 37).
- 66 Това изискване все пак не означава, че винаги трябва да има пълно съвпадение между изложените твърдения за нарушения в разпоредителната част на мотивираното становище и в петитума на исковата молба, стига определеният в мотивираното становище предмет на спора да не е разширен или изменен (вж. по-специално решение от 9 ноември 2006 г., Комисия/Обединено кралство, С-236/05, EU:C:2006:707, т. 11).
- 67 По-специално в предмета на иск за неизпълнение на задължения от държава членка могат да попадат и факти, настъпили след приемането на мотивираното становище, стига да са от същото естество и да съставляват същото поведение като посочените в това становище (вж. по-специално решения от 4 февруари 1988 г., Комисия/Италия, 113/86, EU:C:1988:59, т. 11, от 9 ноември 2006 г., Комисия/Обединено кралство, С-236/05, EU:C:2006:707, т. 12, и от 5 април 2017 г., Комисия/България, С-488/15, EU:C:2017:267, т. 43).
- 68 В разглеждания случай в мотивираното становище и в исковата молба Комисията изтъква четири еднакви твърдения за нарушения, а именно нарушение от Република Полша на задълженията ѝ, от една страна, по член 6, параграфи 1 и 3, и на член 12, параграф 1, букви а) и г) от Директивата за местообитанията, както и, от друга страна, по член 4, параграфи 1 и 2, и по член 5, букви б) и г) от Директивата за птиците.
- 69 Както от мотивираното становище, така и от исковата молба е видно, че според Комисията всички тези нарушения могат да имат отрицателно влияние върху целостта на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska.

- 70 В това отношение е безспорно, че мотивираното становище се отнася единствено за дейностите, предвидени в приложението от 2016 г. в Горско стопанство Бяловежа, докато изложените в исковата молба второ, трето и четвърто твърдение за нарушение, за които се отнася възразението за недопустимост на Република Полша, се отнасят и за дейностите, извършвани в горски стопанства Бровск и Хайнувка в изпълнение на Заповед № 51.
- 71 Трябва обаче да се отбележи най-напред, че тези три горски стопанства се намират на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska, която представлява предметът на мотивираното становище.
- 72 По-нататък, аналогично на приложението от 2016 г. — в което по същество в Горско стопанство Бяловежа се предвижда извършване на различни дейности по изсичане, като например премахване чрез „санитарна сеч“ на смърчове, нападнати от смърчовия корояд, и на умиращи дървета, застрашаващи обществената безопасност, както и повторно залесяване — в Заповед № 51 в същото горско стопанство и в горски стопанства Бровск и Хайнувка се предвижда постоянно и своевременно изсичане на дърветата, нападнати от смърчовия корояд, незабавно изсичане на дървета, застрашаващи обществената безопасност, постоянно премахване на изсъхнали дървета и повторно залесяване на горските масиви, засегнати от разпространението на смърчовия корояд (наричани по-нататък „разглежданите активни горски стопански дейности“).
- 73 Накрая, от предоставените от Комисията данни, които Република Полша не оспорва, следва, че информацията за приемането на Заповед № 51 е достигнала до Комисията едва на 17 май 2017 г. след изпращането на мотивираното становище на 28 април 2017 г.
- 74 Следователно посочените в мотивираното становище деяния са от същото естество и съставляват същото поведение като посочените в исковата молба.
- 75 При това положение съгласно съдебната практика, припомнена в точки 66 и 67 от настоящото решение, Комисията е можела да включи в исковата си молба активните горски стопански дейности, извършвани в горски стопанства Бровск и Хайнувка на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska, без това да води до изменение на предмета на спора.
- 76 От гореизложените съображения също така следва, че противно на твърденията на Република Полша тя не е можела да има каквито и да било съмнения относно обхвата на второто, третото и четвъртото твърдение за нарушение.
- 77 Освен това, като се има предвид най-напред, че разпоредбите, за които се твърди, че са нарушени, са идентични, по-нататък, че предметът на нарушенията, които без изключение могат да имат отрицателно влияние върху целостта на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska, е еднакъв, и накрая, че поведението и деянията, а именно разглежданите активни горски стопански дейности, са с еднакво естество и са мотивирани от едни и същи съображения, по-специално разпространението на смърчовия корояд и обществената безопасност, Република Полша не може да твърди, че не е могла надлежно да изложи защитните си доводи срещу отправените от Комисията твърдения за нарушения.
- 78 В това отношение трябва впрочем да се отбележи, че доводите, изложени от тази държава членка в писмената ѝ защита относно тези твърдения за нарушения, изрично се отнасят както за дейностите, предвидени в приложението от 2016 г., така и за посочените в Заповед № 51.
- 79 Следователно второто, третото и четвъртото твърдение за нарушение са допустими.

Б. По неизпълнението на задължения

1. По първото твърдение за нарушение: нарушение на член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията

а) Доводи на страните

- 80 Комисията твърди, че Република Полша не е изпълнила задълженията си по член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията, тъй като е одобрила приложението от 2016 г. и е започнала извършването на разглежданите активни горски стопански дейности, без да се увери, че това няма да има отрицателно влияние върху целостта на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska.
- 81 Според Комисията, доколкото с приложението от 2016 г. се изменя ПУГ от 2012 г., то представлява „план“ или „проект“, който не е непосредствено свързан с управлението на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska или необходим за него, но може да окаже значително влияние върху тази територия поради предвиденото в него тройно увеличаване на кубатурата на добиваната дървесина в Горско стопанство Бяловежа. За разлика от PZO от 2015 г., ПУГ от 2012 г. всъщност не бил „план за управление“ по смисъла на член 6, параграф 1 от Директивата за местообитанията, тъй като в него не се определяли целите и необходимите мерки за опазване за териториите „Натура 2000“. С ПУГ от 2012 г. се целяло главно регулиране на практиките по управление на горите, по-специално като се определи максималният обем дървесина, който може да се добива, и като се определят мерките за защита на горите. Поради това преди приемането или изменението му е трябвало да се извърши подходяща оценка на въздействието от него върху съответната територия от „Натура 2000“ предвид целите за опазване на тази територия в съответствие с член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията.
- 82 Според Комисията полските власти обаче не са се уверили, че приложението от 2016 г. няма да има отрицателно влияние върху целостта на територията от „Натура 2000“, което предполага да се запази устойчивостта на съставните ѝ характеристики, свързани с наличието на дадено естествено местообитание, целта за запазването на което е обосновавала определянето на територията като ТЗО и СЗЗ. В разглеждания случай съставните характеристики, оформящи целостта на тази територия, били следните: естествени екологични процеси, протичащи в нея, като например естествено възстановяване на дърветата, неуправляван от човека естествен подбор на видовете и естествена екологична смяна на поколенията, разнообразие на състава на видовете и възрастовата структура на горските масиви, които по-специално се състоят в значителната си част от дървета в оптимален или последен стадий от жизнения цикъл, изобилие от мъртви дървета и наличие на видове, типични за естествените гори, несмущавани от човешка дейност, които живеят в тези естествени местообитания.
- 83 Впрочем предвидените в приложението от 2016 г. мерки, състоящи се в премахване на мъртви и умиращи дървета, в извършване на горски стопански дейности под формата на „санитарна сеч“, в изсичане на дървета в масиви на повече от сто години в субконтинентални дъбово-габърви гори и алувиални гори, и в премахване на умиращи или мъртви смърчове на повече от сто години, нападнати от смърчовия корояд, съпадали с потенциалните опасности, посочени в PZO от 2015 г., за естествени местообитания и разглежданите местообитания на видове. Сред потенциалните опасности de facto било „санитарното изсичане“.
- 84 Действията на смърчовия корояд обаче не били счетени в PZO от 2015 г. за заплаха за въпросните местообитания, нито пък борбата със смърчовия корояд чрез изсичане на дървесни масиви и премахването на нападнатите смърчове била счетена за мярка за опазване в този план.

Напротив, в РЗО от 2015 г. именно премахването на смърчове, нападнати от смърчовия корояд, изрично било сметено за заплахата за местообитанията на врабчовата кукумявка, пернатоногата кукумявка и трипръстия кълвач.

- 85 При сегашното състояние на научното познание етапите на разпространение на смърчовия корояд се считали за елемент от естествените цикли в старите гори, в които има смърчове. Тези явления редовно били наблюдавани в миналото в Беловежката гора. Впрочем те не били предмет на какъвто и да е мониторинг в границите на националния парк Беловежа, където състоянието на запазване на местообитанията било по-добро от това в горските стопанства, управлявани от Службата за управление на държавните гори, където била извършвана „санитарна сеч“. Научни изследвания също така свидетелствали за по-доброто състояние на запазване на местообитанията в Беловежката гора, в които е изключена каквато и да била човешка намеса. Освен това учените се опасявали, че премахването на мъртви или умиращи дървета създава неравновесие във възрастовата структура на горските масиви, намалява разнообразието на защитените видове и местообитания и унищожават важни източници на храна за много защитени животински видове. Следователно премахването на мъртвите дървета при „санитарна сеч“ било несъвместимо с целите на опазване на защитените зони, тъй като запазването на мъртвите дървета в гората е необходимо за съхраняване на биологичното разнообразие.
- 86 Комисията също така подчертава, че предвиденият обхват на сечта в приложението от 2016 г. не е за пренебрегване.
- 87 Всъщност най-напред зоните, където увеличаването на дърводобива е разрешено, съвпадали с тези, в които РЗО от 2015 г. предвижда мерки за опазване, изключващи масивите на повече от сто години от горските стопански дейности.
- 88 По-нататък със Заповед № 51 в трите горски стопанства на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska се разпоредило изсичането и премахването на дървета от всички масиви от всякакви възрастови групи с цел борба срещу смърчовия корояд. Така „зоната за възстановяване на горите“, в която по силата на приложението от 2016 г. започнали дейностите по възпрепятстване на разпространението на смърчовия корояд, обхващала площ от 34 000 хектара, или 50 % от площта на тази територия, докато референтните зони обхващали 17 000 хектара.
- 89 Накрая, дори да се допуснело, че площта, върху която в приложението от 2016 г. се предвиждат горски стопански дейности, обхваща, както твърдят полските власти, 5 % от територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska, това обстоятелство не било незначително, тъй като означавало, че задълженията, предвидени в член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията, не се изпълняват и че решаващо значение трябва да се придаде на задължението за опазване на функционалната цялост на тази територия при съблюдаване на екологичната свързаност при видовете, зависими от голямо количество мъртви дървета. На практика с определянето в ПУГ от 2012 г. на обем на дърводобива до 2021 г. на 63 471 m³ компетентните органи, след като оценили въздействието върху околната среда, постигнали балансирано равнище на експлоатация с оглед на целите за опазване на въпросната територия.
- 90 Според Комисията полските власти в нито един момент от процеса на вземане на решения не са взели предвид становищата, изготвени от редица научни организации — знаейки при това за тях — в които по същество се приема, че е възможно разглежданите активни горски стопански дейности да нанесат вреди на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska.
- 91 По-специално тези власти не могли да изключат съществуването на научни съмнения за липсата на отрицателно въздействие върху целостта на тази територия, основавайки се на оценката на въздействието от 2015 г. Всъщност в основата на тази оценка стояла преценката на

въздействието, извършена през 2012 г., и тя била съсредоточена върху масивите, нападнати от смърчовия корояд. Тя освен това се основавала на погрешен метод, тъй като не отчитала специфичните цели на опазването на местообитанията и на животинските видове, предмет на PZO от 2015 г., не определяла в какво се състои целостта на въпросната територия, нито посочвала защо планираните дейности не биха могли да имат отрицателно влияние върху нея. Освен това приложението от 2016 г. не било прието въз основа на актуална информация, тъй като с цел по-добро познаване на местата на разпространение на тези видове през 2016 г. полските власти извършили инвентаризация на територията, чиито резултати все още се подготвяли към момента на издаването на мотивираното становище.

- 92 Комисията припомня, че липсата на основателно съмнение от научна гледна точка относно отсъствието на вредоносни последици за целостта на съответната зона трябва да бъде установена именно към датата на приемане на решението, с което се разрешава осъществяването на проекта. Ето защо Република Полша нарушила член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията най-малко поради това че при одобряването на приложението от 2016 г. министърът на околната среда не можел да бъде сигурен, че предвидените в това приложение дейности не биха имали вредоносни последици за целостта на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska. От това следвало също така, че никаква последваща мярка не можела да поправи нарушението на тази разпоредба, дори в случаите на последващо установяване на липсата на вредоносни последици, тъй като условията за приемането на положително решение не били изпълнени при одобряването на приложението.
- 93 Поради това създаването на референтни зони със Заповед № 52 не можело да се счита за мярка, смекчаваща вредоносните последици от прилагането на приложението от 2016 г. От една страна, тези зони не били предмет на оценката на въздействието от 2015 г. От друга страна, определянето на тези зони не позволявало да се избегнат или намалят вредоносните последици, причинени от привеждането в изпълнение на това приложение. Всъщност зоните само запазвали предишното положение в една част от района на Горско стопанство Бяловежа, но не ограничавали неблагоприятните последици, произтичащи от предвидените в приложението от 2016 г. дейности, за останалата част от територията на това стопанство, чийто обхват е по-голям. Освен това въпросните референтни зони били определени произволно. В действителност, тъй като определянето на такива зони не се отразявало върху максималния общ обем на дърводобива, посочен в приложението, установяването на тези зони водело до увеличаването на сечта в останалата част от територията на Горско стопанство Бяловежа. Освен това било възможно да се дерогира изключването на тези зони. В Заповед № 51 също така се разпореждало изсичането и премахването на изсъхнали дървета и дървета от всички възрастови групи, нападнати от смърчовия корояд, без да се държи сметка за тези зони.
- 94 Република Полша най-напред подчертава, че ПУГ от 2012 г. също като приложението от 2016 г. е „план за управление“ по смисъла на член 6, параграф 1 от Директивата за местообитанията. Всъщност този план бил необходимо техническо средство, за да се осигури прилагането на мерките за опазване, предвидени в PZO от 2015 г., тъй като в последния не се определял обемът на дърводобива. По-специално приложението от 2016 г. позволявало да се постигне целта за опазване, изразяваща се в ограничаване на разпространението на смърчовия корояд. В това отношение трябвало да се подчертае, че посоченият в това приложение обем на дърводобива, а именно 188 000 m³ за Горско стопанство Бяловежа, е значително по-малък от обемите, предвидени в плановете за управление за периодите 1992—2001 г. и 2002—2011 г., които съответно са 308 000 m³ и 302 000 m³.
- 95 По-нататък Република Полша подчертава, че е прието за вероятно прилагането на приложението от 2016 г. да има потенциално въздействие върху територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska. Именно поради тази причина било сметено за необходимо да се извърши оценката на въздействието от 2015 г. В разглеждания случай вследствие на тази оценка за първия проект на приложение, в който обемът на дърводобива бил увеличен на 317 894 m³, било дадено

отрицателно становище. Тази оценка била отчетена в приложението от 2016 г. и дърводобивът бил сведен на 129 000 m³. Новата оценка относно това приложение показвала, че няма вероятност за значително отрицателно въздействие върху целостта на територията. На практика въпросното приложение имало значително положително въздействие върху защитените елементи в РЗО от 2015 г. Всъщност изменението на обема на дърводобива било абсолютно необходимо за целите на прилагането на мерките за опазване, предвидени в последния. Освен това, в приложението от 2016 г. не се предвиждало умишлено убиване, нито пък улавяне или обезпокояване на животните.

- 96 Според Република Полша Комисията неправилно презумира, че мерките, изброени в приложението от 2016 г., сами по себе си крият опасност от отрицателно въздействие върху целостта на територията от „Натура 2000“ Puszczа Białowiecka.
- 97 В това отношение Комисията не взела предвид, че целостта на тази територия била формирана в продължение на векове от ръката на човека чрез устойчива експлоатация на горите. По-специално състоянието и процентът на покритие на местообитанията и видовете, намиращи се на тази територия към момента на определянето ѝ, били последица от предходната експлоатация на Беловежката гора, а именно от дърводобива в горски масиви, засадени в миналото. Всъщност именно драстичното намаление под натиска на Комисията на дърводобива в застаряващите горски масиви в ПУГ от 2012 г. довело до измирането на горски, и по-специално на смърчови масиви поради причиненото по този начин разпространение на смърчовия корояд. Вследствие на това измиране защитените местообитания започнали да търпят промени. По-специално местообитание 9170 (субконтинентални дъбово-габъррови гори), което е доминиращото местообитание, започнало да се превръща в блата или ливади. Поради това полските власти изготвили програмата за възстановяване, започваща с пълна инвентаризация на състоянието на местообитанията и видовете на територията от „Натура 2000“ Puszczа Białowiecka. При това положение приемането на приложението от 2016 г. представлявало опит за връщане към стария метод на управление.
- 98 При тези обстоятелства именно прекъсването на прилагането на мерките за опазване щяло да застраши целостта на тази територия и продължаването на съществуването на намиращите се в нея местообитания. Липсата на човешка дейност, насочена към запазване на биологичното разнообразие, щяла да доведе до измиране на видовете и изчезване на техните местообитания. Следователно Комисията допуснала грешка, като се основала на първичния характер на Беловежката гора и като приела, че видовете, разпространени в тази гора, са типични видове за зони, несмущавани от човека.
- 99 Активното управление на горите също така било предпочетен подход и в други държави членки. Така например Австрия създавала програма за ограничаване на разпространението на смърчовия корояд в националните паркове и обектите с висока природна стойност, в рамките на която запазила забраната за извършване на дейности в „центровете на биоразнообразие“, защитавайки едновременно и съседните гори за добив чрез използване на техники за управление на горите. По принцип се препоръчвало площите, на които са защитени естествените процеси, като например националните паркове, да са ясно разделени на зона, незасегната от намеса, и на периферни зони, където да се осъществяват дейности, насочени към ограничаване на разпространението на смърчовия корояд. Създавайки референтни зони, Република Полша приложила идентичен подход.
- 100 Република Полша твърди, че дейностите, предвидени в приложението от 2016 г., са в съответствие с РЗО от 2015 г. Всъщност в съответствие с този план в приложението били изключени стопанските дейности, като например изсичането и рязането преди изсичането, в масивите от даден вид, поне 10 % от които са съставени от екземпляри на възраст 100 и повече години. В тези масиви била провеждана само „санитарна сеч“ за отстраняване на смърчовите, нападнати от смърчовия корояд. Изсъхналата дървесина не била премахвана. Освен това в

природни резервати и заблатени и влажни местообитания изобщо не била извършвана „санитарна сеч“. Площите, в които не се извършва „санитарна сеч“, възлизали на 7 123 хектара, тоест 58 % от площта на Горско стопанство Бяловежа. Освен това, дейностите предвидени в приложението от 2016 г., засягали едва 5,4 % от площта на разглежданата територия, а именно 3 401 хектара. При това положение оценката на въздействието от 2015 г. изключвала възможността за реализиране на установената в РЗО от 2015 г. потенциална опасност, свързана с премахването на мъртви и умиращи дървета.

- 101 Що се отнася до сапроксилните брѐмбари, Република Полша добавя, че правите и изложени на слънце мъртви борове, които са местообитанието на *Buprestis splendens*, няма да се отстраняват. Популациите на *Cucujus cinnaberinus* пък били концентрирани върху трепетликата и ясена според проведените изследвания през 2016 г. и 2017 г. върху 12 000 анализирани дървета. Инвентаризацията, извършена през април 2016 г., представлявала първият проект с такъв характер, в рамките на който различните съставни елементи на биологичното разнообразие са оценени по обективен начин и статистически проверени в 1 400 места, разпределени в рамките на равномерна мрежа, обхващаща цялата територия на Беловежката гора. Що се отнася до *Boroschneideri*, най-голямата заплаха била намаляването на боровете. При *Phryganophilus ruficollis*, *Pytho kolwensis* и *Rhysodes sulcatus* най-сериозната заплаха произтичала от прекъсването на непрекъснатия приток на големи мъртви дървета, предизвикано от бързото измиране на по-старите смърчови масиви поради разпространението на смърчовия корояд.
- 102 Освен това извършването на сеч за премахване на мъртви смърчове оказвало положително въздействие върху местообитанието на *Buprestis splendens* и *Osmoderma eremita*, тъй като се увеличавал достъпът на светлина в гората. Що се отнася до другите видове, а именно *Boroschneideri*, *Cucujus cinnaberinus* и *Rhysodes sulcatus*, смърчът не бил тяхната предпочитана среда. Понастоящем в Беловежката гора се наброявали средно около 64 m³ мъртви дървета на хектар. Предвид непрекъснатата поява на мъртви дървета в околността пълната сигурност на местообитанията на разглежданите видове брѐмбари била гарантирана.
- 103 Според Република Полша също така трябва да се имат предвид референтните зони. С тях по никакъв начин не се целяло компенсирание или смекчаване на твърдяното отрицателно въздействие на разглежданите активни горски стопански дейности. Тези зони всъщност били определени в съответствие с принципа на лоялно сътрудничество, предвиден в член 4, параграф 3 ДЕС, за целите на сравнението с други зони на Беловежката гора. Освен това разположението им било свързано със състоянието на запазване на естествените местообитания и с липсата на необходимост да се изпълнят задачите за опазване, произтичащи от РЗО от 2015 г. Комисията нямала също така основание да упреква полските власти, че не са извършили оценка на въздействието върху околната среда за тези зони. Всъщност, ако се следвала същата логика, такава критика трябвало да се отправи и за прекъсването на експлоатацията в цялата Беловежка гора, поискано от Комисията.
- 104 В това отношение Комисията погрешно считала, че бездействието оказва положително въздействие върху биологичното разнообразие. Така от резултатите от инвентаризацията, извършвана от април 2016 г. нататък, било видно, че например в зоната за строга защита на националния парк Бяловежа било установено наличието само на една колония на *Boroschneideri*, докато на територията на Горско стопанство Бяловежа наличието му е установено 70 пъти. Това се случило и при редица други видове, като например врабчовата кукумявка или трипръстия кълвач.
- 105 Накрая, що се отнася до отчитането на най-добрите налични научни достижения, Република Полша подчертава, че Беловежката гора е в такава степен специфична и уникална екосистема, че резултатите от извършените проучвания на взаимозависимостта между различните организми в други екосистеми не могат да бъдат отнесени към положението в тази гора. Всъщност, макар част от научната общност да била против реагирането на разпространението

на смърчовия корояд чрез изсичане на нападнатите дървета, съществували също редица научни трудове, съгласно които липсата на намеса срещу смърчовия корояд в Беловежката гора би довела именно до голяма вероятност от възникване на тежки и непоправими вредоносни последици за естествените местообитания и за местообитанията на животинските видове, за опазването на които е определена територията от „Натура 2000“ Puszczа Białowiecka. Освен това, от изследване за Беловежката гора ставало ясно, че строгата защита следва да бъде само допълнение, но не и основен елемент на стратегията за опазване и поддържане на висока степен на биологично разнообразие.

б) Съображения на Съда

1) Предварителни бележки

- 106 Трябва да се припомни, че член 6 от Директивата за местообитанията налага на държавите членки редица задължения и специфични процедури, с които съгласно член 2, параграф 2 от тази директива се цели осигуряване на опазването или съответно на възстановяването на благоприятното състояние на запазване на естествените местообитания и видовете диви животни и растения от интерес за Европейския съюз, така че да се постигне по-общата цел на същата директива, а именно да се осигури висока степен на опазване на околната среда в защитените с директивата зони (вж. в този смисъл по-специално решения от 11 април 2013 г., Sweetman и др., С-258/11, ЕУ:С:2013:220, т. 36 и от 8 ноември 2016 г., Lesoochránárske zoskupenie VLK, С-243/15, ЕУ:С:2016:838, т. 43).
- 107 В този контекст с разпоредбите от Директивата за местообитанията се цели държавите членки да вземат подходящи мерки за защита, за да поддържат екологичните характеристики на териториите, където се намират някои типове естествени местообитания (решения от 11 април 2013 г., Sweetman и др., С-258/11, ЕУ:С:2013:220, т. 38 и от 21 юли 2016 г., Orleans и др., С-387/15 и С-388/15, ЕУ:С:2016:583, т. 36).
- 108 За тази цел в член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията се предвижда процедура за оценяване, която чрез предварителен контрол да гарантира, че планове или проекти, които не са непосредствено свързани с управлението на територията или необходими за него, но които могат да окажат значително влияние върху нея, се одобряват само ако няма да окажат отрицателно влияние върху целостта на тази територия (вж. по-специално решения от 11 април 2013 г., Sweetman и др., С-258/11, ЕУ:С:2013:220, т. 28 и от 21 юли 2016 г., Orleans и др., С-387/15 и С-388/15, ЕУ:С:2016:583, т. 43).
- 109 В това отношение трябва да се уточни, че що се отнася до зоните, класифицирани като СЗЗ, съгласно член 7 от Директивата за местообитанията задълженията, произтичащи от посочената по-горе разпоредба, заменят задълженията, произтичащи от член 4, параграф 4, първо изречение от Директивата за птиците, от датата на класифицирането съгласно тази директива, ако последната дата е по-късна от датата, от която се прилага Директивата за местообитанията (вж. в този смисъл по-специално решение от 24 ноември 2016 г., Комисия/Испания, С-461/14, ЕУ:С:2016:895, т. 71 и 92 и цитираната съдебна практика).
- 110 В член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията се разграничават две фази.
- 111 Първата фаза, посочена в първото изречение от същата разпоредба, изисква от държавите членки да извършат подходяща оценка на въздействието на определен план или проект върху защитената територия, когато е налице вероятност същият да окаже значително влияние върху нея (решения от 11 април 2013 г., Sweetman и др., С-258/11, ЕУ:С:2013:220, т. 29, и от 21 юли 2016 г., Orleans и др., С-387/15 и С-388/15, ЕУ:С:2016:583, т. 44).

- 112 По-конкретно, с оглед на принципа на предпазните мерки, когато планове или проекти, които не са непосредствено свързани с управлението на територията или необходими за него, крият риска да осуетят постигането на целите, свързани с опазването ѝ, трябва да се приеме, че те могат да окажат значително влияние върху тази територия. Оценката на този риск трябва да бъде извършена именно с оглед на специфичните природни характеристики и условия на територията, до която се отнася подобен план или проект (вж. по-специално решения от 11 април 2013 г., *Sweetman и др.*, C-258/11, EU:C:2013:220, т. 30, и от 21 юли 2016 г., *Orleans и др.*, C-387/15 и C-388/15, EU:C:2016:583, т. 45).
- 113 Подходящата оценка на въздействието на план или проект върху съответната територия, която трябва да бъде извършена съгласно член 6, параграф 3, първо изречение от Директивата за местообитанията, предполага предвид най-добрите научни достижения в тази област да се установят всички аспекти на плана или проекта, които поотделно или във взаимодействие с други планове или проекти могат да засегнат целите за опазване на тази територия (вж. по-специално решения от 21 юли 2016 г., *Orleans и др.*, C-387/15 и C-388/15, EU:C:2016:583, т. 51 и от 26 април 2017 г., *Комисия/Германия*, C-142/16, EU:C:2017:301, т. 57).
- 114 Поради това извършената съгласно член 6, параграф 3, първо изречение от Директивата за местообитанията оценка не може да съдържа пропуски и трябва да включва пълни, точни и окончателни констатации и изводи, които могат да разсеят всяко разумно съмнение от научна гледна точка относно последиците от предвидените работи за засегнатата защитена територия (вж. по-специално решения от 11 април 2013 г., *Sweetman и др.*, C-258/11, EU:C:2013:220, т. 44 и от 21 юли 2016 г., *Orleans и др.*, C-387/15 и C-388/15, EU:C:2016:583, т. 50).
- 115 Втората фаза, посочена в член 6, параграф 3, второ изречение от Директивата за местообитанията, която настъпва след посочената подходяща оценка, ограничава, при спазване на разпоредбите на параграф 4 от същия член, одобряването на такива планове или проекти с налагане на условието те да нямат отрицателно влияние върху целостта на съответната територия (решения от 11 април 2013 г., *Sweetman и др.*, C-258/11, EU:C:2013:220, т. 31 и от 21 юли 2016 г., *Orleans и др.*, C-387/15 и C-388/15, EU:C:2016:583, т. 46).
- 116 Липсата на отрицателно влияние върху целостта на територия в качеството ѝ на естествено местообитание по смисъла на член 6, параграф 3, второ изречение от Директивата за местообитанията, предполага територията да остане в благоприятно състояние на запазване, което означава трайно поддържане на съставните характеристики на съответната територия, свързани с наличието на тип естествено местообитание, целта за опазването на който обуславя включването на територията в списъка с ТЗО по смисъла на тази директива (вж. по-специално решения от 11 април 2013 г., *Sweetman и др.*, C-258/11, EU:C:2013:220, т. 39 и от 21 юли 2016 г., *Orleans и др.*, C-387/15 и C-388/15, EU:C:2016:583, т. 47).
- 117 Поради това одобряването на план или проект по смисъла на член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията може да се извърши само ако компетентните органи са се уверили, че той няма трайни вредоносни последици за целостта на съответната територия. Такава е хипотезата, когато от научна гледна точка не съществува никакво основателно съмнение относно липсата на такива последици (вж. в този смисъл по-специално решения от 11 април 2013 г., *Sweetman и др.*, C-258/11, EU:C:2013:220, т. 40 и от 8 ноември 2016 г., *Lesoochranárske zoskupenie VLK*, C-243/15, EU:C:2016:838, т. 42).
- 118 По този начин посочената разпоредба включва принципа на предпазните мерки и позволява ефикасно да се предотврати отрицателното влияние върху целостта на защитените територии, дължащо се на предвидените планове или проекти. Не толкова стриктен критерий за одобрение не би могъл да гарантира толкова ефикасно постигането на целта за защита на териториите, към която се стреми споменатата разпоредба (решения от 11 април 2013 г., *Sweetman и др.*, C-258/11, EU:C:2013:220, т. 41 и от 21 юли 2016 г., *Orleans и др.*, C-387/15 и C-388/15, EU:C:2016:583, т. 53).

119 Следователно компетентните национални органи не могат да позволят намеси, които създават опасност от трайно засягане на екологичните характеристики на териториите, в които се намират типове естествени местообитания от интерес за Общността или приоритетни такива. Такава по-специално е хипотезата, когато има опасност намесата да доведе до изчезване или частично и непоправимо унищожаване на такъв тип естествено местообитание, намиращо се в съответната територия (вж. в този смисъл по-специално решения от 24 ноември 2011 г., Комисия/Испания, C-404/09, EU:C:2011:768, т. 163 и от 11 април 2013 г., Sweetman и др., C-258/11, EU:C:2013:220, т. 43).

120 Съгласно постоянната съдебна практика липсата на основателно съмнение от научна гледна точка относно отсъствието на вредоносни последици за целостта на съответната зона трябва да бъде установена именно към датата на приемане на решението, с което се разрешава осъществяването на проекта (вж. по-специално решения от 26 октомври 2006 г., Комисия/Португалия, C-239/04, EU:C:2006:665, т. 24 и от 26 април 2017 г., Комисия/Германия, C-142/16, EU:C:2017:301, т. 42).

121 Именно с оглед на тези принципи трябва да се провери дали, както се посочва в първото твърдение на Комисията за нарушение, с приемането на приложението от 2016 г. и издаването на Заповед № 51 Република Полша е нарушила задълженията си по член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията.

2) По наличието на план или проект, който не е непосредствено свързан с управлението на съответната територия или необходим за него

122 С приложението от 2016 г. се изменя ПУГ от 2012 г. за Горско стопанство Бяловежа с цел в периода 2012—2021 г. в това горско стопанство обемът на дърводобива да се увеличи от 63 471 m³ на 188 000 m³ чрез извършването на активни горски стопански дейности, като например премахване чрез „санитарна сеч“ на смърчове, нападнати от смърчовия корояд, премахване на умиращи дървета и повторно залесяване. В изпълнение на Заповед № 51 тези дейности са започнати не само в Горско стопанство Бяловежа, но и в горски стопанства Бровск и Хайнувка.

123 От това следва, че след като с приложението от 2016 г. се цели единствено увеличаване на обема на дърводобива чрез извършване на разглежданите активни горски стопански дейности на територията от „Натура 2000“ Puszca Białowieska, с него по никакъв начин не се определят целите и мерките за опазване относно тази територия, които на практика се съдържат в PZO от 2015 г., приет малко преди това от полските власти.

124 Ето защо, след като приложението от 2016 г. и Заповед № 51 допускат такава намеса в естествената среда с цел експлоатация на горските ресурси, те представляват „план или проект, който не е непосредствено свързан с управлението на [територията от „Натура 2000“ Puszca Białowieska] или необходим за него“ по смисъла на член 6, параграф 3, първо изречение от Директивата за местообитанията.

125 В това отношение е ирелевантно, че предвиденият в приложението от 2016 г. обем на дърводобива е по-малък от разрешения с плановете за управление на горите за периодите 1992—2001 г. и 2002—2011 г. Всъщност наличието на план или проект, който не е непосредствено свързан с управлението на защитена територия или необходим за него, зависи главно от естеството на съответната намеса, а не само от мащаба му.

126 Освен това Република Полша неправилно твърди, че приложението от 2016 г. позволява да се реализира целта за опазване, изразяваща се в ограничаване на разпространението на смърчовия корояд. Всъщност тази цел изобщо не фигурира сред целите за опазване, изброени в PZO от

2015 г., в приложение 3 от който, напротив, изрично се предвижда, че премахването на смърчовите, нападнати от смърчовия корояд, трябва да се счита за потенциална опасност за поддържането на благоприятно състояние на запазване на местообитанията на вrabчовата кукумявка, пернатоногата кукумявка и трипръстия кълвач.

127 Следователно по силата на член 6, параграф 3, първо изречение от Директивата за местообитанията Република Полша е била длъжна да извърши подходяща оценка на въздействието на разглежданите активни горски стопански дейности, ако е имало вероятност тези дейности значително да засегнат целостта на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska.

3) По необходимостта от подходяща оценка на въздействието върху съответната територия и по наличието на такава оценка

128 Трябва да се констатира, че поради самото си естество разглежданите активни горски стопански дейности — тъй като предполагат прилагане на мерки, като например премахване и изсичане на дървета в защитени местообитания на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska — могат, предвид също така техния мащаб и интензитет, да възпрепятстват постигането на целите за опазване на тази територия.

129 В това отношение по-специално трябва да се отбележи, че с приложението от 2016 г. се разрешава дърводобив с обем 188 000 m³ в Горско стопанство Бяловежа в периода 2012—2021 г., което представлява значително равнище на експлоатация, близо три пъти по-голямо от разрешеното с ПУГ от 2012 г. за същия период.

130 От това следва, че е съществувала вероятност разглежданите активни горски стопански дейности значително да засегнат целостта на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska.

131 В разглеждания случай Република Полша впрочем не оспорва задължението си за извършване на оценка на въздействието на тези дейности върху въпросната територия по член 6, параграф 3, първо изречение от Директивата за местообитанията. Тя обаче твърди, че напълно се е съобразила с тази разпоредба, извършвайки оценката на въздействието от 2015 г.

132 Действително е безспорно, че вследствие на извършената първа оценка — съгласно която първоначалният проект на приложение към ПУГ от 2012 г. за Горско стопанство Бяловежа, където се разрешава обем на дърводобива от 317 894 m³, може да има вредоносни последици за целостта на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska — полските власти намаляват този обем в приложението от 2016 г. на 188 000 m³.

133 В оценката на въздействието от 2015 г. обаче са допуснати редица съществени пропуски.

134 На първо място, трябва да се констатира, че тази оценка се отнася единствено за приложението от 2016 г., а не за Заповед № 51, въпреки че с последната приложното поле на активните горски стопански дейности, предвидени в посоченото приложение само за Горско стопанство Бяловежа, се разширява и то обхваща горски стопанства Бровск и Хайнувка и съответно цялата територия от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska с изключение единствено на националния парк.

135 Следователно въздействието на тези дейности в последните две горски стопанства изобщо не е оценявано от полските власти. Впрочем съгласно съдебната практика, припомнена в точка 113 от настоящото решение, при оценката на въздействието на план или проект, който не е непосредствено свързан с управлението на съответната територия или необходим за него, трябва да се отчетат кумулативните последици от съчетаването на този план или проект с други планове или проекти предвид целите за опазване на тази територия.

- 136 На второ място, както генералният адвокат посочва в точка 162 от заключението си, видно от самия текст на точка 4.2 от оценката на въздействието от 2015 г. — където се посочва, че „[р]азпоредбите относно въздействието върху територията от „Натура 2000“ [Puszcza Białowieska], съдържащи се в „оценката на въздействието върху околната среда“ за периода 2012—2021 г., по принцип не трябва да бъдат актуализирани“ — тази оценка е извършена въз основа на данни, използвани за оценяване на въздействието на ПУГ от 2012 г. върху посочената територия, а не въз основа на актуализирани данни.
- 137 Дадена оценка впрочем не може да се счита за „подходяща“ по смисъла на член 6, параграф 3, първо изречение от Директивата за местообитанията, ако липсват актуализирани данни за местообитанията и защитените видове (вж. в този смисъл решение от 11 септември 2012 г., *Nomarchiaki Aftodioikisi Aitolokarnanias* и др., С-43/10, EU:C:2012:560, т. 115).
- 138 Това с още по-голяма сила се отнася за настоящия случай, в който с разглежданите активни горски стопански дейности се цели именно да се отрази ново събитие, настъпило на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska след приемането на ПУГ от 2012 г., а именно, съгласно текста на точка 2.8 от оценката на въздействието от 2015 г. „по-сериозно влошаване на състоянието на горските масиви, причинено от нарастващото разпространение на смърчовия корояд“, първите симптоми за което съгласно този документ се появяват през 2011 г., а връхната точка е достигната през 2015 г.
- 139 Освен това съгласно съдебната практика, припомнена в точки 113, 114 и 120 от настоящото решение, липсата към датата на приемането на приложението от 2016 г., с което се разрешава извършването на разглежданите активни горски стопански дейности, на основателно съмнение от научна гледна точка, предвид най-добрите научни познания в областта, за отсъствието на вредоносни последици за целостта на територията трябва да се основава именно на пълни, точни и окончателни констатации и изводи.
- 140 На трето място, трябва да се отбележи, че в оценката на въздействието от 2015 г. не се отбелязват целите за опазване на защитените местообитания и видове на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska, които са били предмет на РЗО от 2015 г., не се определя целостта на тази територия, нито пък се проучват сериозно причините, поради които разглежданите активни горски стопански дейности не могат да имат отрицателно влияние върху нея.
- 141 Тази оценка по-специално се съсредоточава главно върху масивите, нападнати от смърчовия корояд, тоест основно смърчовите, и в нея не се извършва системен и подробен анализ на опасностите, които извършването на тези дейности крие за всяко от защитените местообитания и всеки от защитените видове на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska.
- 142 Така, що се отнася до местообитания 91D0 (гори върху тресавища и блата) и 91E0 (алувиални гори с елша, ясен, върба и топола), във въпросната оценка, след като се отбелязва, че тези местообитания ще бъдат „проредени“ в масиви със смърч, без да се извършва друг анализ, в точка 4.2.1 се заключава, че тези прореждания „няма да навредят на състоянието на запазване на местообитанието“, като в това отношение се посочва само, че обхватът на сечта „трябва да съответства на реалната опасност от разширяване на разпространението“, без същевременно да се дава дори и най-малката конкретна информация за възможното развитие на това разпространение.
- 143 В точка 4.2.3 от оценката на въздействието от 2015 г. също така се констатира наличието на „незначително въздействие“ върху *Phryganophilus ruficollis*, *Pytho kolwensis*, осояда, белогръбия кълвач, червеногушата мухоловка, беловратата мухоловка и гълъба хралупар, без да се дават други обяснения, освен че това са видове „повечето от които са непосредствено свързани с горските зони и върху които предвидените дейности няма да имат никакво значително

- въздействие“. Освен това, макар в същата точка 4.2.3 от тази оценка да се посочва, че що се отнася до *Boros schneideri*, *Buprestis splendens*, *Cucujus cinnaberinus*, *Osmoderma eremita*, *Rhysodes sulcatus*, врабчовата кукумявка и трипръстия кълвач, „не е изключено в отделни случаи да има въздействие върху местообитанието им“, в нея само се констатира — за да се отхвърли възможността за наличие на значително въздействие — че „част от масивите с умиращите дървета“ ще се запазят, без обаче да се определя количеството им, нито пък мястото, където те трябва да бъдат запазени.
- 144 Следователно оценката на въздействието от 2015 г. не е можела да разсее всякакво съмнение от научна гледна точка относно вредоносните последици от приложението от 2016 г. за територията от „Натура 2000“ Puszca Białowieska.
- 145 Този извод се подкрепя от приемането в самия ден на одобряването на това приложение на програмата за възстановяване и от издаването шест дни по-късно на Заповед № 52.
- 146 Всъщност, видно от мотивите към посочената програма и от разпоредбите на тази заповед, с въпросните мерки се е целяло именно оценяване на въздействието на активните горски стопански дейности, предвидени във въпросното приложение върху територията от „Натура 2000“ Puszca Białowieska, чрез създаването в горски стопанства Бяловежа и Бровск на референтни зони, в които не трябва да се извършва никоя от тези дейности.
- 147 Според дадените от самата Република Полша обяснения тези зони по-специално трябвало да позволят на площ от около 17 000 хектара да се оцени промяната на характеристиките на територията без каквато и да било човешка намеса с цел тази промяна да се сравни с породената от активните горски стопански дейности, предвидени в приложението от 2016 г., които съответно щели да се извършват на останалата площ на трите въпросни горски стопанства, обхващаща около 34 000 хектара.
- 148 Подходящата оценка на въздействието върху съответната територия на план или проект обаче трябва да предшества одобряването му (вж. по-специално решение от 7 септември 2004 г., *Waddenvereniging и Vogelbeschermingsvereniging*, C-127/02, EU:C:2004:482, т. 53). Тя съответно не може да се прави в същото време или след това (вж. по аналогия решения от 20 септември 2007 г., *Комисия/Италия*, C-304/05, EU:C:2007:532, т. 72 и от 24 ноември 2011 г., *Комисия/Испания*, C-404/09, EU:C:2011:768, т. 104).
- 149 Освен това е безспорно, че към момента на приемането на приложението от 2016 г. полските власти не са разполагали с пълните резултати от инвентаризацията на биологичното разнообразие на територията от „Натура 2000“ Puszca Białowieska, която са счели за необходимо да извършат от април 2016 г. нататък, за да се установят местата на разпространение на защитените видове, намиращи се на тази територия.
- 150 Следователно самите полски власти са били наясно с непълнотата на наличните данни към момента на приемането на това приложение, що се отнася до въздействието на разглежданите активни горски стопански дейности върху тези видове.
- 151 При това положение се налага изводът, че след като не са разполагали с всички релевантни данни, за да оценят въздействието на разглежданите активни горски стопански дейности върху целостта на територията от „Натура 2000“ Puszca Białowieska, преди приемането на приложението от 2016 г. и издаването на Заповед № 51 полските власти не са извършили подходяща оценка на това въздействие и съответно не са изпълнили задължението си по член 6, параграф 3, първо изречение от Директивата за местообитанията.

4) По отрицателното влияние върху целостта на съответната територия

- 152 Комисията освен това твърди, че полските власти са одобрили разглежданите активни горски стопански дейности, въпреки че е било възможно последните да имат отрицателно влияние върху целостта на територията от „Натура 2000“ Puszca Białowieska.
- 153 В това отношение трябва да се припомни, както бе посочено в точка 16 от настоящото решение, че по искане на Република Полша територията от „Натура 2000“ Puszca Białowieska е класифицирана като ТЗО в изпълнение на Директивата за местообитанията, като тя също така е СЗЗ, определена за такава по силата на Директивата за птиците.
- 154 Впрочем защитната система, предвидена с тези директиви за обхванатите от мрежата „Натура 2000“ територии, макар да не забранява, както твърди Република Полша, всякаква човешка дейност вътре в тези територии, все пак обвързва разрешаването на посочените дейности със спазването на предвидените в директивите задължения (вж. в този смисъл решение от 21 юли 2011 г., Azienda Agro-Zootecnica Franchini и Eolica di Altamura, С-2/10, ЕУ:С:2011:502, т. 40).
- 155 Поради това, както посочва генералният адвокат в точка 134 от заключението си, твърдението на тази държава членка, че Беловежката гора не може да се счита за „естествена“ или „първична“ гора, тъй тя винаги била предмет на активна експлоатация от човека, която оформила характерните ѝ особености, е напълно ирелевантно, тъй като с директивите за местообитанията и птиците се създава правна рамка за управлението на гората, независимо от квалификацията ѝ.
- 156 Така съгласно член 6, параграф 3, второ изречение от Директивата за местообитанията, разпоредба която се прилага за СЗЗ по силата на член 7 от тази директива, Република Полша е можела да разреши разглежданите активни горски стопански дейности само ако те нямат вредносни последици за трайното поддържане на съставните характеристики на територията от „Натура 2000“ Puszca Białowieska, свързани с наличието на типове местообитания, целта за опазването на които обуславя включването на тази територия в списъка с ТЗО.
- 157 В разглеждания случай е безспорно, че целта за опазване, довела до определянето на територията от „Натура 2000“ Puszca Białowieska за ТЗО и СЗЗ, съответства на поддържането в благоприятно състояние на запазване, що се отнася до съставните характеристики на тази територия, на местообитанията 9170 (субконтинентални дъбово-габърови гори), 91D0 (гори върху тресавища и блата) и 91E0 (алувиални гори с елша, ясен, върба и топола), на местообитанията на сапроксилните бръмбари *Boros schneideri*, *Buprestis splendens*, *Cucujus cinnaberinus*, *Phryganophilus ruficollis*, *Pytho kolwensis* и *Rhysodes sulcatus*, както и на местообитанията на птици като осояда, врабчовата кукумявка, пернатоногата кукумявка, белогръбия кълвач, трипръстия кълвач, червеногушата мухоловка, беловратата мухоловка и гълъба хралупар.
- 158 За да докаже неизпълнението на задължения по член 6, параграф 3, второ изречение от Директивата за местообитанията — предвид принципа на предпазните мерки, който, като бе посочено в точка 118 от настоящото решение, е отразен в тази разпоредба — не е нужно Комисията да доказва наличието на причинно-следствена връзка между разглежданите активни горски стопански дейности и отрицателното влияние върху целостта на тези местообитания и видове, а е достатъчно да докаже наличието на вероятност или опасност тези дейности да окажат такова отрицателно влияние (вж. в този смисъл решение от 24 ноември 2011 г., Комисия/Испания, С-404/09, ЕУ:С:2011:768, т. 142 и цитираната съдебна практика).

- 159 Поради това трябва да се провери, както Комисията изтъква в подкрепа на първото си твърдение за нарушение, дали разглежданите активни горски стопански дейности могат да породят вредоносни последици за въпросните защитени местообитания и видове на територията от „Натура 2000“ Puszczа Białowiecka и съответно да имат отрицателно влияние върху целостта на тази територия.
- 160 В това отношение най-напред трябва да се констатира, че макар с тези дейности да се цели „преди всичко“ — съгласно използваната в приложението от 2016 г. формулировка — да се изсекат смърчовете, нападнати от смърчовия корояд, нито в това приложение, нито в Заповед № 51 се съдържат ограничения, свързани с възрастта на дърветата или на горските масиви, обект на посочените дейности, по-специално според местообитанието, в което те се намират. Напротив, в Заповед № 51 изрично се предвижда изсичане на дърветата, нападнати от смърчовия корояд, „във всички възрастови групи на горските масиви“, и се уточнява, че за нуждите на сечта не се прилагат „ограниченията, свързани с възрастта на дърветата и функцията на горските масиви“. Следователно в приложението от 2016 г. и Заповед № 51 се разрешава изсичането на вековни смърчове в масиви от всякакъв вид, включително в защитените местообитания.
- 161 По-нататък се оказва, че както приложението от 2016 г., така и Заповед № 51 допускат изсичането на дървета от съображения за „обществена безопасност“ без каквото и да било уточняване на конкретните условия, обосноваващи изсичането поради тези съображения.
- 162 Накрая в приложението от 2016 г. и Заповед № 51 се разрешава премахването на всякакви видове „дървета“ — което съответно включва не само смърч, но и бор, габър, дъб, елша, ясен, върба и топола — ако са „мъртви“, „изсъхнали“ или „умиращи“, отново без да се предвиждат ограничения за засегнатите масиви.
- 163 Противно на твърденията на Република Полша, се оказва, че разглежданите активни горски стопански дейности не се изразяват единствено в „санитарна сеч“ с цел премахване само на смърчовете, нападнати от смърчовия корояд, а при тях се допуска изсичането и рязането преди изсичане в масивите от даден вид, поне 10 % от които са съставени от екземпляри на възраст 100 и повече години.
- 164 Впрочем съгласно съдебната практика, припомнена в точка 119 от настоящото решение, активни горски стопански дейности като разглежданите, изразяващи се в премахване и изсичане на значителен брой дървета на територията от „Натура 2000“ Puszczа Białowiecka, поради самото си естество могат да застрашат трайно екологичните характеристики на тази територия, тъй като те неизбежно могат да доведат до изчезване или частично и непоправимо унищожаване на защитените местообитания и видове, находящи се на посочената територия.
- 165 Налага се съответно изводът, че разглежданите активни горски стопански дейности водят именно до реализиране на потенциалните опасности, посочени от полските власти в приложение 3 към РЗО от 2015 г. за тези местообитания и видове.
- 166 Всъщност най-напред „изсичането на дървета в масивите на повече от сто години“ е посочено като потенциална опасност в РЗО от 2015 г. за местообитания 9170 (субконтинентални дъбово-габъррови гори) и 91Е0 (алувиални гори с елша, ясен, върба и топола), както и за осояда, обитаващ тези местообитания, като „горската сеч“ и „обновяването на горите и смесените гори чрез горски стопански дейности“ освен това се посочват като опасности, застрашаващи *Borostschneideri*.
- 167 По-нататък „премахването на заразените борове и смърчове на повече от 100 години“, а именно нападнатите от смърчовия корояд, е посочено като потенциална опасност за врабчовата кукумявка, пернатоногата кукумявка и трипръстия кълавач.

- 168 Накрая „премахването на мъртви или умиращи дървета“ е отбелязано като потенциална опасност за местообитания 9170 (субконтинентални дъбово-габърви гори) и 91Е0 (алувиални гори с елша, ясен, върба и топола), както и за врабовата кукумявка, пернатоногата кукумявка, белогръбия кълвач, трипръстия кълвач и *Cuscujus cinnaberinus*, а „премахването на умиращи дървета“ е посочено като потенциална опасност за *Boros schneideri*, *Buprestis splendens*, *Phryganophilus ruficollis*, *Pytho kolwensis* и *Rhysodes sulcatus*.
- 169 В това отношение трябва да се направи уточнението, че доколкото разглежданите активни горски стопански дейности съответстват именно на потенциалните опасности, посочени от полските власти в приложение 3 към РЗО от 2015 г. за тези местообитания и видове, ирелевантно за оценката на отрицателното влияние върху целостта на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska — противно на твърденията на Република Полша — е обстоятелството, че приложението от 2016 г. не съдържа нито една разпоредба, в която изрично да се предвижда умишлено убиване или улавяне и обезпокояване на животните.
- 170 Тези изводи не могат да се оборят с никой от изтъкнатите от Република Полша други доводи.
- 171 На първо място, що се отнася до необходимостта да се води борба срещу разпространението на смърчовия корояд, действително, предвид принципа на предпазните мерки — който е един основните елементи от политиката на високо равнище на защита, следвана от Съюза в областта на околната среда в съответствие с член 191, параграф 2, първа алинея ДФЕС, и с оглед на който трябва да се тълкува законодателството на Съюза относно защитата на околната среда — не може да се изключи възможността при строго спазване на принципа на пропорционалност на държава членка да се разреши извършването на активни горски стопански дейности в рамките на територия от „Натура 2000“, защитена по силата на директивите за местообитанията и птиците, за да спре разпространението на вреден организъм, който може да има отрицателно влияние върху целостта на тази територия.
- 172 В разглеждания случай обаче развитите от Република Полша доводи по този въпрос не позволяват да се приеме, че е възможно разглежданите активни горски стопански дейности да се обосноват с необходимостта от спиране на разпространението на такъв вреден организъм.
- 173 Всъщност, първо, както следва от точки 126 и 167 от настоящото решение, макар според тази държава членка първите симптоми за разпространението на смърчовия корояд да са били забелязани през 2011 г., същият изобщо не е посочван в РЗО от 2015 г. като потенциална опасност за целостта на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska, а напротив, в този план като такава потенциална опасност е отбелязано именно премахването на вековните смърчове и борове, нападнати от смърчовия корояд. Противно на твърденията на Република Полша в хода на съдебното заседание, в РЗО от 2015 г. освен това не се предвижда възможност за извършване на „санитарна сеч“ конкретно на дърветата, нападнати от смърчовия корояд.
- 174 Второ, предвид данните, с които разполага Съдът в настоящия случай, противно на твърденията на Република Полша, между обема на дърводобива и разпространението на смърчовия корояд не може да се направи никаква връзка.
- 175 Всъщност, макар в ПУГ от 2012 г. след намесата на Комисията обемът на дърводобива в Горско стопанство Бяловежа действително да се свежда до 63 471 m³ за периода 2012—2021 г., безспорно е, че още преди края на 2015 г., тоест след по-малко от четири години, този максимален обем, както вече бе посочено в точка 24 от настоящото решение, вече е бил изчерпан от полските власти.
- 176 Оказва се, както и генералният адвокат отбелязва в точка 160 от заключението си, че кубатурата добита дървесина от това стопанство на практика остава същата като отчетената в предходните периоди, през които в действащите планове за управление на горите обемът на дърводобива в

- Горско стопанство Бяловежа е бил определен съответно на 308 000 m³ за периода 1992—2001 г. и на 302 000 m³ за периода 2002—2011 г. Неоснователно е съответно да се твърди, че разпространението на смърчовия корояд се дължало на намаляването на добиваните обеми дървесина между 2012 г. и 2015 г.
- 177 Трето, както следва от точки 160—163 от настоящото решение, разглежданите активни горски стопански дейности изобщо не са съсредоточени само върху смърчовете, нападнати от смърчовия корояд, тъй като тези дейности, от една страна, засягат и мъртвите смърчове, дори да не са нападнати от смърчовия корояд, и от друга страна, от обхвата им не се изключва премахването на други видове дървета, като например габър, дъб, елша, ясен, върба и топола. Впрочем, както Република Полша потвърди в хода на съдебното заседание в отговор на въпрос на Съда относно този аспект, смърчовият корояд напада само иглолистни дървета, главно смърчове, но не и широколистни.
- 178 Освен това, макар действително, както Република Полша сама подчертава в хода на съдебното заседание, с цел борба срещу разпространението на смърчовия корояд да е необходимо да се намери някакъв баланс между мерките за активно управление на горите и мерките за пасивно управление на горите, така че да се постигнат целите за опазване, посочени в директивите за местообитанията и птиците, трябва да се констатира, както генералният адвокат посочва в точка 158 от заключението си, че установяването на такъв баланс не е отбелязано никъде в разпоредбите от Заповед № 51, които допускат изсичането на смърчове и премахването на мъртви и умиращи дървета, като единственото ограничение е таванът, произтичащ от максималния обем дърводобив, разрешен в трите разглеждани горски стопанства.
- 179 Четвърто, от представените на Съда доказателства и от разискванията, проведени в хода на съдебното заседание, е видно, че към момента на приемане на приложението от 2016 г. все още е имало научен спор относно най-подходящите методи за спиране на разпространението на смърчовия корояд. Както следва от програмата за възстановяване, този спор по-специално е бил свързан с това дали изобщо е уместно да се води борба с посоченото разпространение, тъй като според някои научни становища то е част от естествен цикъл, отразяващ периодични тенденции, присъщи за характеристиките на територията, целта за опазване на която обуславя включването ѝ в списъка с ТЗО и определянето ѝ като СЗЗ. Поради това съгласно съдебната практика, припомнена в точка 117 от настоящото решение, полските власти не са могли да одобрят приложението от 2016 г., без да е сигурно от научна гледна точка, че разглежданите активни горски стопански дейности нямат трайни вредоносни последици за целостта на съответната територия.
- 180 Накрая, пето, Република Полша би изпаднала в противоречие, ако се опита да използва като довод мерките, взети от други държави членки като Република Австрия за борба срещу разпространението на смърчовия корояд, тъй като според собствените ѝ твърдения, изложени отново в хода на съдебното заседание, Беловежката гора е толкова специфична и уникална, че научните изследвания за други екосистеми са неотнормими към нея.
- 181 Що се отнася до същата екосистема, важно е обаче да се отбележи, че в хода на съдебното заседание Комисията посочва — без Република Полша да възразява — че в белоруската част на Беловежката гора, която граничи с територия от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska и обхваща около 82 000 хектара, компетентните национални органи не са счели за необходимо да извършат „санитарна сеч“, за да спрат разпространението на смърчовия корояд.
- 182 На второ място, що се отнася до създаването на референтни зони със Заповед № 52, трябва да се отбележи, че самата Република Полша признава, че с тях не се е целяло смекчаване на последиците от разглежданите активни горски стопански дейности в територията от „Натура

- 2000“ Puszca Białowieska, а с тези зони, както вече бе посочено в точка 146 от настоящото решение, се е целяло единствено да се оцени промяната на характеристиките на тази територия извън каквато и да било човешка намеса.
- 183 Трябва съответно да се констатира, че тъй като с предвидените със Заповед № 52 референтни зони се цели единствено запазване на положението преди прилагането на приложението от 2016 г. в някои части от горски стопанства Бяловежа и Бровск, тези зони по никакъв начин не ограничават вредоносните последици, произтичащи от разглежданите активни горски стопански дейности върху останалата част от територията на тези горски стопанства. Напротив, както Комисията основателно твърди, при липса на отражение върху общия максимален обем на разрешения дърводобив, създаването на тези зони — за които е безспорно, че обхващат площ от 17 000 хектара, представляващи около половината от площта на въпросните две горски стопанства — може да влоши тези последици, тъй като неизбежно би се стигнало до увеличаване на изсичането в неизключените части от тези горски стопанства.
- 184 Що се отнася до твърдението, че извършването на разглежданите активни горски стопански дейности също така е изключено в природните резервати и във влажните и мочурливи зони, трябва да се отбележи, че макар това действително евентуално да води до изключване на извършването на разглежданите активни горски стопански дейности, както твърди Република Полша, в местообитания 91D0 (гори върху тресавища и блата) и 91E0 (алувиални гори с елша, ясен, върба и топола), от друга страна обаче не се твърди, а на по-силно основание не е и доказано, че това изключване се отнася за цялата площ на тези местообитания. Освен това посочените изключения, макар да са отбелязани от директора на Регионалната дирекция за опазване на околната среда в Бялосток в даденото от него становище на 12 февруари 2016 г. относно приложението от 2016 г., не са посочени нито в това приложение, нито в Заповед № 51 или пък в Заповед № 52.
- 185 На трето място, що се отнася до въздействието на разглежданите активни горски стопански дейности върху сапроксилните бръмбари, макар Република Полша да твърди, че „правите и изложени на слънце мъртви борове“, съставляващи местообитанието на *Buprestis splendens*, няма да се премахват, тя обаче не представя никакви доказателства в подкрепа на това твърдение, което освен това е в противоречие с разпоредбите от приложението от 2016 г. и Заповед № 51, където изрично се предвижда премахването на мъртви или умиращи дървета без да се отбелязва ограничението, на което се позовава тази държава членка.
- 186 Освен това, трябва да се отбележи, че твърдените заплахи, застрашаващи *Boros schneideri*, *Cucujus cinnaberinus*, *Phryganophilus ruficollis*, *Pytho kolwensis* и *Rhysodes sulcatus*, изтъкнати от Република Полша и посочени в точка 101 от настоящото решение, не съответстват на отбелязаните от полските власти в РЗО от 2015 г. От последния документ обаче следва, че премахването на умиращи смърчове и борове представлява такава заплаха.
- 187 На четвърто място, ирелевантно е обстоятелството, че популациите на някои сапроксилни бръмбари, като *Boros schneideri*, или на птици, като врабчовата кукумявка или трипръстия кълвач, са по-големи в Горско стопанство Бяловежа, отколкото в националния парк, където не може да се извършва никаква активна горска стопанска дейност. Всъщност, дори да се счете за доказано, това обстоятелство по никакъв начин не може да постави под въпрос факта, че поради изложените в точки 164—168 от настоящото решение причини тези дейности имат отрицателно влияние върху целостта на територията от „Натура 2000“ Puszca Białowieska.
- 188 Накрая, на пето място, доколкото Република Полша — обосновавайки някои от разглежданите активни горски стопански дейности с доводи, свързани с обществената безопасност или с необходимостта от експлоатация по икономически и/или социални съображения на ресурсите на гората — цели да се позове на член 6, параграф 4 от Директивата за местообитанията, трябва да се припомни, че тъй като основната цел на настоящата директива действително е да

- популяризира опазването на биологичното разнообразие при отчитане същевременно на икономическите, социалните, културните и регионалните изисквания, поддържането на биологичното разнообразие може в определени случаи да налага, при съблюдаване на тази разпоредба, поддържането или дори насърчаването на човешки дейности (вж. в този смисъл решение от 11 септември 2012 г., *Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias* и др., С-43/10, ЕУ:С:2012:560, т. 137).
- 189 Трябва обаче да се подчертае, че като разпоредба, представляваща изключение от посочения в член 6, параграф 3, второ изречение от Директивата за местообитанията критерий за предоставяне на разрешение, член 6, параграф 4 от тази директива трябва да се тълкува стриктно и може да се прилага едва след като въздействието на даден план или проект е било анализирано в съответствие с разпоредбите от посочения параграф 3 (вж. по-специално решение от 21 юли 2016 г., *Orleans* и др., С-387/15 и С-388/15, ЕУ:С:2016:583, т. 60 и цитираната съдебна практика).
- 190 Всъщност съгласно член 6, параграф 4 от Директивата за местообитанията, в случай че въпреки негативните изводи от оценяването, извършено в съответствие с член 6, параграф 3, първо изречение, даден план или проект все пак трябва да бъде реализиран поради императивни съображения от по-висш обществен интерес, включително от социален или икономически характер, и когато не съществуват алтернативни решения, държавата членка взема всички необходими компенсаторни мерки, за да се осигури цялостната кохерентност на Натура 2000 (вж. по-специално решение от 21 юли 2016 г., *Orleans* и др., С-387/15 и С-388/15, ЕУ:С:2016:583, т. 62).
- 191 При това положение познаването на въздействието на план или проект, предвид целите за опазване на въпросната територия, представлява задължителна предпоставка за приложението на член 6, параграф 4 от посочената директива, тъй като при липса на посочените елементи не може да бъде преценено нито едно условие за приложение на тази дерогираща разпоредба. Изследването на евентуални императивни съображения от по-висш обществен интерес и това на наличието на увреждащи в по-малка степен алтернативи всъщност изисква съпоставяне с вредите, нанасяни на територията от разглеждания план или проект. Освен това вредите върху засегнатата територия трябва да бъдат установени с точност, за да може да се определи естеството на евентуалните компенсаторни мерки (вж. по-специално решения от 24 ноември 2011 г., *Комисия/Испания*, С-404/09, ЕУ:С:2011:768, т. 109 и от 14 януари 2016 г., *Grüne Liga Sachsen* и др., С-399/14, ЕУ:С:2016:10, т. 57).
- 192 В разглеждания случай обаче при липса на извършена в съответствие с член 6, параграф 3, първо изречение от Директивата за местообитанията подходяща оценка на въздействието на разглежданите активни горски стопански дейности върху целостта на територията от „Натура 2000“ *Puszcza Białowieska* и при липса на каквато и да била проверка на реализируемостта на алтернативите на извършването на тези дейности, Република Полша не може да се позовава на дерогиращите разпоредби от член 6, параграф 4 от тази директива, още по-малко след като освен това не е предвидила никаква компенсаторна мярка.
- 193 С оглед на гореизложените съображения първото твърдение за нарушение, а именно на член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията, е основателно.

2. По второто твърдение за нарушение: нарушение на член 6, параграф 1 от Директивата за местообитанията и на член 4, параграфи 1 и 2 от Директивата за птиците

а) Доводи на страните

- 194 Според Комисията Република Полша е нарушила задълженията си по член 6, параграф 1 от Директивата за местообитанията и по член 4, параграфи 1 и 2 от Директивата за птиците, тъй като е започнала разглежданите активни горски стопански дейности.
- 195 Само по себе си включването в PZO от 2015 г. на мерките за опазване за територията от „Натура 2000“ Puszca Białowieska, без възможност те действително да бъдат приложени, не било достатъчно за изпълнението на член 6, параграф 1 от Директивата за местообитанията, където се въвежда задължение за определяне на мерките за опазване, необходими за естествените местообитания, включени в приложение I към тази директива, и животинските видове, включени в приложение II към същата директива. Всъщност терминът „да определят“ предполагал мерките да могат да се приложат ефективно. Това тълкуване се прилагало и за член 4, параграфи 1 и 2 от Директивата за птиците.
- 196 Извършването на активни горски стопански дейности — като изсичане, „санитарна сеч“ и повторното залесяване в местообитания, където поддържането на състоянието на запазване изрично изключва такива дейности, представляващи поради самото си естество заплаха за поддържането на това състояние на запазване — впрочем явно противоречало на мерките за опазване, предвидени в приложение 5 към PZO от 2015 г., изразяващи се в изключване от обхвата на горските стопански дейности на „всички масиви от даден вид, поне 10 % от които са съставени от екземпляри на възраст 100 и повече години“, „запазване на мъртвите дървета“ и „запазване на всички мъртви смърчове на повече от сто години до пълната им минерализация“. В това отношение местата, където са планирани разглежданите активни горски стопански дейности, съвпадали с територии на вековни масиви и на местообитания на сапроксилните бръмбари, главно *Boros schneideri* и *Cucujus cinnaberinus*.
- 197 Освен това тези дейности във всяко отношение били идентични на заплахите, посочени в приложение 3 към PZO от 2015 г. за естествени местообитания и местообитанията на видове птици и сапроксилни бръмбари. Тъй като тези заплахи не трябвало да се допуснат, като се приложат мерки за опазване, всяка мярка, материализираща въпросните заплахи, поставяла под въпрос тези мерки за опазване и дори заличавала полезното им действие.
- 198 Прилагането на Заповед № 51, в която се предвижда премахването на мъртви дървета на цялата територия от „Натура 2000“ Puszca Białowieska, още повече засилвало посочените в PZO от 2015 г. заплахи и допълнително усложнявало прилагането на определените в него мерки за опазване.
- 199 Освен това било възможно разглежданите активни горски стопански дейности да имат вредоносно въздействие върху общото състояние на опазване на някои видове сапроксилни бръмбари, по-специално *Vuprestis splendens* и *Phryganophilus ruficollis*, в Полша и в цяла Европа, тъй като територията от „Натура 2000“ Puszca Białowieska била един от последните или един от най-големите райони на разпространението им в Съюза.
- 200 Накрая, тъй като с директивите за местообитанията и птиците се цели да се даде възможност за поддържане или възстановяване в благоприятно състояние на запазване на местообитанията на защитените видове, а не само да не се допусне изчезването им, всеки довод, изведен от

поддържането на популацията на даден вид на равнището, посочено в стандартния формуляр за данни от 2007 г. за територията от „Натура 2000“ Puszczа Białowieska (наричан по-нататък „СФД“), трябвало да се отхвърли.

- 201 Република Полша твърди, че приложението от 2016 г. осигурява ефективно прилагане на определените с РЗО от 2015 г. мерки за опазване в съответствие с член 6, параграф 1 от Директивата за местообитанията. Това приложение съответствало на посочения план, тъй като осигурявало поддържането или възстановяването в благоприятно състояние на запазване на естествените местообитания или видовете, за които територията от „Натура 2000“ Puszczа Białowieska е предназначена. Самото определяне на мерките за опазване в РЗО от 2015 г. нямало да бъде достатъчно в това отношение.
- 202 Така мерките за опазване, предвидени в РЗО от 2015 г. за местообитание 9170 (субконтинентални дъбово-габъррови гори), по-специално се изразявали в приспособяване на състава на горския масив, така че да съответства на естественото местообитание в рамките на горските масиви, където преобладавали трепетлики, брези, борове и по-рядко смърчове. Тези мерки намерили отражение в ПУГ от 2012 г. под формата на планирани работи по почистване, прореждане и сеч. Изпълнението на тези мерки за опазване съответно налагало извършването на дърводобив.
- 203 В това отношение отхвърлянето на доводите във връзка с поддържането на популацията от даден вид на равнището, посочено в СФД, противоречало както на директивите за местообитанията и птиците, така и на „основите на екологичното познание“ и на здравия разум. Всъщност, ако количественото равнище на всеки защитен вид на територия от „Натура 2000“ трябвало непрекъснато да нараства над равнището, посочено в СФД, това щяло да доведе до непредвидимо разстройване на екологичната система в съответната територия.
- 204 Количествените промени, наблюдавани при част от популациите на защитени видове в Беловежката гора, били резултат от наличието на нараснал достъп до храна, свързан с краткосрочно смущение, а именно широко разпространение на смърчовия корояд. В по-дългосрочен план естествената последица от това щяла да бъде настъпването на рязко намаление. Постоянен и ограничен в пространството контрол на разпространението на смърчовия корояд, тоест запазване на териториалния му обхват и на голям дял смърчове в масивите, можело да бъде фактор за поддържане на относително стабилно положение, що се отнася например до популациите на кълвачите. Въпреки възможните отрицателни последици за тези популации, породени от разглежданите активни горски стопански дейности, размерът на въпросните популации щял да се запази на относително високо равнище в съответствие с РЗО от 2015 г.
- 205 В популациите на белогръбите и трипъстрите кълвачи нямало резки количествени промени в границите на националния парк. Всъщност там разпространението на смърчовия корояд не било масово поради малкия дял на смърчовете в горските масиви в този парк и различното естество на горските местообитания. От това следвало, че в местообитанията с различни показатели, обуславящи предразположението им към масово разпространение на смърчовия корояд, динамичното равновесие можело да бъде запазено благодарение на подбрани мерки за управление на горите.
- 206 Приложението от 2006 г. и Заповед № 51 също не могли да окажат вредоносно въздействие върху състоянието на запазване на определени видове сапроксилни бръмбари. Всъщност опасността за видове като *Vyprestis splendens* и *Phryganophilus ruficollis* зависела основно от намаляването и отстраняването на последиците от пожарите. Други видове, като например *Boros schneideri* и *Cuscijus cinnaberinus* намирали добри условия за развитие в Беловежката гора. Що се отнася до *Boros schneideri*, дългосрочната заплаха произтичала от липсата на обновяване на боровите насаждения в националния парк Бяловежа.

б) Съображения на Съда

- 207 Най-напред трябва да се припомни, че съгласно член 6, параграф 1 от Директивата за местообитанията за всяка специална консервационна зона държавите членки трябва да определят необходимите мерки за опазване, които отговарят на екологичните изисквания за типовете естествени местообитания, включени в приложение I от тази директива, и видовете, включени в приложение II от същата директива, находящи се на съответната територия. Съгласно член 4, параграф 4 от посочената директива всяка ТЗО трябва да бъде определена от съответната държава членка като такава зона.
- 208 Освен това трябва да се отбележи, че в член 4 от Директивата за птиците се предвижда конкретно целенасочен и засилен режим както за видовете, посочени в приложение I към тази директива, така и за редовно срещщите се мигриращи видове, които не са посочени в това приложение, което се обосновава с обстоятелството, че става въпрос съответно за най-застрашените видове и за тези, които представляват общо наследство на Съюза. Ето защо държавите членки са длъжни да вземат необходимите мерки за опазване на споменатите видове (решение от 13 декември 2007 г., Комисия/Ирландия, С-418/04, EU:C:2007:780, т. 46 и цитираната съдебна практика).
- 209 С тези мерки трябва да може да се гарантира по-конкретно оцеляването и размножаването на видовете птици, посочени в приложение I към Директивата за птиците, както и размножаването, линеенето и зимуването на редовно срещщите се мигриращи видове, които не са посочени в това приложение. Те не може да се ограничават до мерки за предотвратяване на предизвиканите от човека външни посегателства и обезпокоявания, а според случая трябва да включват и положителни мерки с цел опазване и подобряване на състоянието на територията (решение от 13 декември 2007, Комисия/Ирландия, С-418/04, EU:C:2007:780, т. 153 и 154).
- 210 В разглеждания случай е безспорно, че с РЗО от 2015 г. в съответствие с тези разпоредби от директивите за местообитанията и птиците се цели да се определят мерките за опазване, които са необходими за поддържане на благоприятно състояние на запазване на защитените с тези директиви местообитания и видове, намиращи се на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska.
- 211 По същество тези мерки, включени в приложение 5 към РЗО от 2015 г., се изразяват, от една страна, в изключването на активните горски стопански дейности във „всички дървесни масиви“ в местообитания 91D0 (гори върху тресавища и блата) и 91E0 (алувиални гори с елша, ясен, върба и топола), както и във „всички масиви от даден вид, поне 10 % от които са съставени от екземпляри на възраст 100 и повече години“ в местообитание 9170 (субконтинентални дъбово-габъррови гори) и в местообитанията на осояда, врабчовата кукумявка, пернатоногата кукумявка, белогръбия кълвач, трипръстия кълвач, червеногушата мухоловка, беловратата мухоловка, *Boros schneideri*, *Buprestis splendens*, *Cucujus cinnaberinus* и *Osmoderma eremita*, и от друга страна, в запазване на „мъртвите дървета в експлоатираните горски масиви“, по-специално на „всички мъртви смърчове на повече от сто години до пълната им минерализация“ за целите на опазването на местообитанията на *Phryganophilus ruficollis*, *Pytho kolwensis* и *Rhysodes sulcatus*.
- 212 Така с тези мерки за опазване се цели да не се допусне възникването на застрашаващите тези местообитания и видове потенциални опасности, посочени в приложение 3 към РЗО от 2015 г., а именно според случая, както следва от точки 166—168 от настоящото решение, извършването на активни горски стопански дейности, премахването на мъртви и/или умиращи дървета, както и премахването на смърчове или борове на повече от 100 години, нападнати от смърчовия корояд.

- 213 Същевременно, както Комисията основателно твърди и както Република Полша впрочем признава, в член 6, параграф 1 от Директивата за местообитанията и в член 4, параграфи 1 и 2 от Директивата за птиците се изисква не само приемане на мерките за опазване, които са необходими за поддържане на благоприятно състояние на запазване на защитените местообитания и видове в рамките на съответната територия, но също така — и най-вече — тяхното ефективно прилагане, тъй като в противен случай тези разпоредби биха се оказали лишени от всякакво полезно действие.
- 214 Това тълкува освен това се потвърждава от член 1, параграф 1, буква л) от Директивата за местообитанията, където понятието „специална [консервационна] зона“ е определено като ТЗО, в която се „провеждат“ мероприятията за опазване, и от осмото съображение от посочената директива, където се посочва, че е подходящо във всяка определена територия да „се въведат“ необходимите мерки, свързани с поставените цели на опазването.
- 215 Впрочем в разглеждания случай от точка 4.2.4 от оценката на въздействието от 2015 г. следва, че „[т]ъй като е изминало доста време от изготвянето на РЗО [от 2015 г.] до днес, някои от разпоредбите му относно оценката на състоянието на запазване и мерките за опазване, предвидени за свързани със смърча видове, са станали несъстоятелни“. Следователно РЗО от 2015 г. никога не е прилаган от полските власти, а напротив, както Комисията основателно твърди, приложението от 2016 г. и Заповед № 51, макар с тях формално да не се изменя РЗО от 2015 г., лишават от полезен ефект съдържателните се в последния мерки за опазване.
- 216 Всъщност, тъй като в приложението от 2016 г. и Заповед № 51 не е предвидено никакво ограничение относно възрастта на дърветата или горските масиви, обект на разглежданите активни горски стопански дейности, с тези актове в трите горски стопанства на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska се разрешава прилагането на мерките, чието изключване е предвидено в РЗО от 2015 г. като мярка за опазване.
- 217 Следователно приложението от 2016 г. и Заповед № 51 позволяват, от една страна, изсичането и премахването на всякакви видове дървета в местообитания 91D0 (гори върху тресавища и блата) и 91E0 (алувиални гори с елша, ясен, върба и топола), както и извършването на такива активни горски стопански дейности в масивите на даден вид, поне 10 % от които са съставени от вековни екземпляри, в местообитание 9170 (субконтинентални дъбово-габъррови гори) и в местообитанията на осояда, врабчовата кукумявка, пернатоногата кукумявка, белогръбия кълвач, трипръстия кълвач, червеногушата мухоловка, беловратата мухоловка, *Boros schneideri*, *Vuprestis splendens*, *Cucujus cinnaberinus* и *Osmoderma eremita*, и от друга страна, премахването на мъртвите дървета в експлоатираните горски масиви, които съставляват местообитанието на *Phryganophilus ruficollis*, *Pytho kolwensis* и *Rhysodes sulcatus*.
- 218 Следователно извършването на разглежданите активни горски стопански дейности води до изчезване на част от територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska. Такива дейности не биха могли да съставляват мерки, осигуряващи опазването на тази територия по смисъла на член 6, параграф 1 от Директивата за местообитанията (вж. по аналогия решение от 21 юли 2016 г., Orleans и др., С-387/15 и С-388/15, ЕУ:С:2016:583, т. 38).
- 219 При това положение изложените от Република Полша доводи в подкрепа на твърдението, че разглежданите активни горски стопански дейности нямат вредоносни последици за защитените видове сапроксилни бръмбари следва да бъдат отхвърлени. Освен това изтъкнатите от тази държава членка евентуални заплахи за поддържането на благоприятното състояние на тези видове не съответстват на посочените в РЗО от 2015 г. Поради това те не може да се вземат предвид.

- 220 Що се отнася до доводите, свързани с разпространението на смърчовия корояд, те трябва да се отхвърлят поради същите причини като изложените в точки 173—181 от настоящото решение. По-специално, в това отношение трябва да се припомни, че смърчовият корояд изобщо не е посочван в РЗО от 2015 г. като потенциална опасност за целостта на територията от „Натура 2000“ Puszca Białowieska, а напротив, именно премахването на вековните смърчове и борове, нападнати от смърчовия корояд, се отбелязва като такава потенциална опасност в този РЗО.
- 221 Следователно второто твърдение за нарушение, а именно на член 6, параграф 1 от Директивата за местообитанията и на член 4, параграфи 1 и 2 от Директивата за птиците, е основателно.

3. По третото твърдение за нарушение: нарушение на член 12, параграф 1, букви а) и г) от Директивата за местообитанията

а) Доводи на страните

- 222 Комисията твърди, че Република Полша не е изпълнила задълженията си по член 12, параграф 1, букви а) и г) от Директивата за местообитанията, започвайки извършването на разглежданите активни горски стопански дейности, тъй като тези дейности не позволяват да се предотврати повреждане или унищожаване на местата за размножаване или на местата за почивка на сапроксилните бръмбари, посочени в приложение IV, буква а) от тази директива, а именно *Vuprestis splendens*, *Cisijus cinnaberinus*, *Phryganophilus ruficollis* и *Pytho kolwensis*.
- 223 Член 12 от Директивата за местообитанията задължавал държавите членки да въведат система за строга защита, изисквайки приемането на последователни и съгласувани мерки с превантивен характер, които да позволят ефективно да се предотврати повреждане или унищожаване на местата за размножаване или почивка на тези видове.
- 224 Всички видове сапроксилни бръмбари, обхванати от тази строга защита, се нуждаели през жизнения си цикъл от мъртви или умиращи дървета — прави или на земята. Различни научни изследвания потвърждавали, че мъртвите смърчове съставляват важно местообитание на *Cisijus cinnaberinus* и са основен елемент от жизнения му цикъл. След период на гниене между две и три години и на по-късни етапи от разграждането им смърчовете били завладявани от другите видове сапроксилни бръмбари, като например *Phryganophilus ruficollis* и *Pytho kolwensis*. При това положение увеличаването на сечта на дървесни масиви, главно на смърчове, и премахването на изсъхналата или мъртва дървесина и на умиращи дървета, нападнати от смърчовия корояд, неизбежно водели до смърт на екземпляри от тези видове, обект на строга защита, и до унищожаване на техните места за размножаване и почивка.
- 225 Тъй като тези видове, живеещи в коренищата и под кората на дърветата, били трудно забележими, било невъзможно да се изберат ефикасни палиативни мерки, като например избирателно изсичане. Единствената ефикасна мярка, която можела да предотврати повреждането на местата за размножаване или почивка на тези видове, била ненамесата в местообитанията, в които те се намират.
- 226 Забраните в член 12 от Директивата за местообитанията били абсолютни, независимо от броя и наличието на екземпляри от видовете, обект на строго опазване. Следователно широкото разпространение на *Cisijus cinnaberinus* не можело да оправдае увеличаването на горски стопански дейности, които могат да доведат до нарушаване на тези забрани. Освен това *Phryganophilus ruficollis* бил изключително рядък вид, за който в Полша са известни само четири местообитания, така че загубата само на едно местообитание можела да окаже значително отрицателно въздействие върху поддържането на състоянието му на запазване в Европа. Що се отнася до *Vuprestis splendens*, в Полша той се срещал само в територията от „Натура 2000“

Puszcza Białowieska. Накрая, тази територия била най-значимо местообитание на *Pytho kolwensis* в тази държава членка, като се имало предвид, че другаде в Европейския съюз той се срещал само във Финландия и Швеция.

- 227 Република Полша твърди, че всички видове сапроксилни бръмбари, като например *Buprestis splendens*, *Cucujus cinnaberinus*, *Osmoderma eremita*, *Phryganophilus ruficollis* и *Pytho kolwensis*, находящи се на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska, се нуждаят по време на жизнения си цикъл от мъртви или умиращи дървета и че ларвените им стадии е невъзможно да се установят, без да бъде нарушено това местообитание. За осигуряване на подходящото състояние на защита полските власти съответно създали система за дългосрочно опазване на поддържането на местообитанието на тези видове под формата на мрежа от острови от горски насаждения в резерватите и зони за защита около защитените видове, за местообитанията във влажни зони, в референтните зони и в постоянната и естествена част с мъртви дървета във всички масиви в Беловежката гора. Ефикасността на тази операция била доказана от резултатите от инвентаризацията, извършена през 2016 г. от Instytut Badawczy Leśnictwa (Институт за изследвания в областта на горското стопанство, Полша).
- 228 От тези резултати следвало, че *Cucujus cinnaberinus*, за който смърчът бил местообитание с второстепенно значение, е обичаен вид за цялата територия на Беловежката гора, чието основно местообитание не били мъртвите и умиращите дървета. Що се отнася до *Boros schneideri*, същите резултати доказвали, че този вид предпочита бора, като за него мъртвите или умиращите смърчове не били основно местообитание, и че той освен това бил разпространен навсякъде в Беловежката гора. Основната зона за *Phryganophilus ruficollis* и *Rhysodes sulcatus* бил национален парк Бяловежа. Местонахожденията на *Phryganophilus ruficollis* в Горско стопанство Бяловежа освен това се намирили в референтните зони. В допълнение основната причина за изчезването на *Phryganophilus ruficollis* била липсата на обгорели дървета. Също така извън територията на националния парк не било забелязано разпространение на *Pytho kolwensis*. Дейността на смърчовия корояд можела обаче да има отрицателни последици за продължаването на съществуването на среди, обитавани от този вид, а именно мъртви, стари и повалени смърчове във влажни местообитания. Накрая, що се отнася до *Buprestis splendens*, основната причина за изчезването му в Европа била липсата на стари борове, загинали при пожари. Поради липсата на обновяване на боровите в националния парк бъдещето на този вид можело да бъде осигурено само в експлоатираните гори, в които борът се обновява изкуствено.
- 229 Поради всички тези причини дейностите, предвидени в приложението от 2016 г., нямало да окажат значително отрицателно въздействие върху популацията на тези видове. Запазването им било обвързано с поддържането на определени местообитания, възникнали от смущения, като например пожари. В противен случай само действия с цел активна защита били в състояние да опазят местообитанието на тези видове.

б) Съображения на Съда

- 230 Член 12, параграф 1, букви а) и г) от Директивата за местообитанията задължава държавите членки да вземат необходимите мерки за въвеждане на система за строга защита на животинските видове, посочени в приложение IV, буква а) от тази директива, в техните естествени ареали на разпространение, като се забраняват всички форми на умишлено залавяне или убиване на екземпляри от тези видове в природата, както и повреждането или унищожаването на местата за размножаване или почивка.
- 231 Спазването на тази разпоредба изисква от държавите членки не само да приемат цялостна законодателна уредба, но и да приложат конкретни и специфични мерки за защита. Системата за строга защита също така предполага вземане на последователни и съгласувани мерки с превантивен характер. Такава система за строга защита съответно трябва да позволява да се

избегне на практика умишленото залавяне или убиване в природата, както и повреждането или унищожаването на местата за размножаване или почивка на животинските видове, посочени в приложение IV, буква а) от Директивата за местообитанията (вж. в този смисъл решение от 9 юни 2011 г., Комисия/Франция, С-383/09, EU:C:2011:369, т. 19—21).

- 232 В разглеждания случай трябва да се припомни, че както в приложението от 2016 г., така и в Заповед № 51 се предвижда изсичането на нападнатите от смърчовия корояд смърчове без ограничение относно възрастта им, така че изсичането обхваща мъртвите или умиращи вековни дървета.
- 233 Впрочем от РЗО от 2015 г. ясно следва, че мъртвите или умиращите смърчове, които евентуално са нападнати от смърчовия корояд, най-малкото са важно местообитание за сапроксилните бръмбари, като например *Vuprestis splendens*, *Cucujus cinnaberinus*, *Phryganophilus ruficollis* и *Pytho kolwensis*, включени в приложение IV, буква а) от Директивата за местообитанията. Всъщност, както вече бе констатирано в точка 168 от настоящото решение, именно премахването на този вид дървета е било посочено в този план като потенциална опасност за тези видове бръмбари.
- 234 Поради това изложените от Република Полша доводи, за да докаже, че смърчът не е местообитание или поне не е важно местообитание на посочените видове, не може да се приемат, тъй като тези доводи явно противоречат на собствените констатации на полските власти в РЗО от 2015 г., изготвен от тях за територията от „Натура 2000“ Puszca Białowieska.
- 235 Не може също така да се твърди, че някои от тези видове не обитават или са представени съвсем слабо на тази територия, при положение че те изрично са вписани в РЗО от 2015 г. като защитени видове в трите разглеждани горски стопанства. Що се отнася до твърдението, че *Phryganophilus ruficollis* обитавал само референтните зони, достатъчно е да се констатира, че това твърдение не е подкрепено по никакъв начин.
- 236 Следователно приложението от 2016 г. и Заповед № 51 неизбежно могат да доведат до умъртвяване, както и до повреждане или унищожаване на местата за размножаване и почивка на видовете сапроксилни бръмбари, посочени в точка 233 от настоящото решение.
- 237 В това отношение не е определящо обстоятелството, че големи маси от посочените видове обитават територията от „Натура 2000“ Puszca Białowieska. Всъщност, както следва от точка 231 от настоящото решение, в член 12, параграф 1, буква г) от Директивата за местообитанията се предвижда система на строга защита на местата за размножаване и почивка на видовете, включени в приложение IV, буква а) от Директивата за местообитанията, независимо от броя им.
- 238 Следователно третото твърдение за нарушение, а именно на член 12, параграф 1, букви а) и г) от Директивата за местообитанията, е основателно.

4. По четвъртото твърдение за нарушение: нарушение на член 5, букви б) и г) от Директивата за птиците

а) Доводи на страните

- 239 Комисията твърди, че с извършването на разглежданите активни горски стопански дейности Република Полша е нарушила член 5, букви б) и г) от Директивата за птиците, тъй като не е въвела обща система на опазване, недопускаща по-специално умишленото унищожаване на

гнездата и обезпокояването на територията от „Натура 2000“ Puszca Białowiecka на врабчовата кукумявка, пернатоногата кукумявка, белогръбия кълвач и трипръстия кълвач, които видове са включени в приложение I към тази директива.

- 240 Член 5 от Директивата за птиците, аналогично на член 12 от Директивата за местообитанията, задължавал държавите членки не само да създадат цялостна законодателна уредба, но и да вземат конкретни и подробни мерки за опазване, включително ефикасни мерки за изпълнение. Тази система произтичала от задължението да се осуети намаляването на видовете птици, включени в приложение I към тази директива. Било очевидно обаче, че значителното увеличаване на обема на дърводобива в местообитанията от изключително значение за размножаването и почивката на естествено живеещи в диво състояние видове на разглежданата територия би увеличило опасността от разрушаване на гнездата им и от умишлено обезпокояване, включително по време на размножителния им период.
- 241 Всъщност територията от „Натура 2000“ Puszca Białowiecka била най-важният район на разпространение на белогръбия и трипръстия кълвач в Полша. Умиращите и мъртвите дървета, и по-специално вековните смърчове, били най-важните места за хранене и размножаване на тези два вида кълвачи. Премахването на хиляди дървета, нападнати от смърчовия корояд, водело до умишлено унищожаване на местообитанията на посочените видове кълвачи, както и до голямо обезпокояване на техните популации. В това отношение полските власти не представили доказателства, че тези два вида кълвачи имат полза от увеличаването на изсичането на дървета в местообитанията им, при положение че, напротив, поради естеството си увеличаването можело да ускори намаляването на тези видове. Освен това нямало информация, показваща дали след края на разпространението на смърчовия корояд популацията на тези видове кълвачи може да се възстанови в сравнително голяма степен. На последно място, трябвало да се вземе предвид, че смърчовете се възстановявали сами в зоните, нападнати от смърчовия корояд, без да е нужна човешка намеса.
- 242 Умиращите и мъртвите дървета били също така важни места за гнездене на врабчовата кукумявка и пернатоногата кукумявка, които зависят от хралупите, издълбани от кълвачите. Масовото премахване на смърчовете, нападнати от смърчовия корояд, било фактор за значително унищожаване на местата им за размножаване. Територията от „Натура 2000“ Puszca Białowiecka впрочем била сред най-големите области на разпространение на врабчовата кукумявка и пернатоногата кукумявка. Фактът, че гъстотата на разпространение на врабчовата кукумявка на тази територия е по-голяма от средната за този вид в Полша, не обосновавал извършването на активни горски стопански дейности, които могат да обезпокоят отделни екземпляри и да разрушат гнезда на този вид.
- 243 От получената информация било видно също, че премахването и изсичането се извършват по време на размножителния период на четирите разглеждани вида. Впрочем приложението от 2016 г. и Заповед № 51 разрешавали изсичане без ограничение във времето. Следователно не можело да бъде изключено нарушаване на забраната за обезпокояване на тези видове по време на размножителния период.
- 244 Република Полша твърди, че оценката на въздействието от 2015 г. е показала, че необходимите мерки за въвеждането на обща система на защита за всички видове диви птици са били взети, като по-специално е включена забрана на умишленото разрушаване или увреждане на техните гнезда и яйца, преместването на техните гнезда и умишленото им обезпокояване през периода на размножаване и отглеждане на малките, доколкото обезпокояването има съществено значение с оглед на целите на Директивата за птиците.
- 245 Предвид броя на екземплярите от четирите вида птици, установен на територията на Беловежката гора в контекста на включените в СФД данни, не били застрашени нито наличието, нито начинът на живот на някои от тях. Освен това полските власти се ангажирали

- да поддържат най-малко 60 двойки от всеки от тези видове. В допълнение, общо на всички територии от „Натура 2000“ в Полша можело да се установи по-голям брой екземпляри от разглежданите два вида кълвачи от този, посочен в СФД. По-специално равнището на общия индекс за броя на популациите от горски птици нараснало с 25 % през периода 2000—2014 г.
- 246 Положителното въздействие на мащабното разпространение на смърчовия корояд върху оцеляването и размножаването на кълвачите можело да бъде само временно, тъй като в дългосрочен план то щяло да доведе до изчезването на по-стари части от гората, където преобладават иглолистните насаждения. Непрекъснатото намаляване на разпространението на смърчовия корояд можело да бъде фактор за поддържане в относително стабилно положение при популациите на кълвачите.
- 247 Спадът на популациите от хищници поради изчерпване на храната било научно установено. Комисията обаче не представила научни доказателства, оспорващи представения сценарий на изменение на околната среда след разпространението на смърчовия корояд. Било невъзможно да се предвиди само мащабът на изменението, тоест дали спадът на броя на екземплярите от видовете, ползващи се от разпространението на конкретно определен вид насекоми, щял да се ограничи до връщане към положението преди разпространението или пък, като се има предвид изчезването на храната и невъзможността смърчовият корояд да напада други дървета, дали броят на кълвачите вследствие на този спад щял да бъде по-малък от броя, посочен по-специално в действащия СФД и описан в целите за опазване на разглежданата територия.
- 248 Комисията пренебрегвала обстоятелството, че естествените процеси, протичащи в териториите от „Натура 2000“, са дългосрочни. Постоянното ограничаване на разпространението на смърчовия корояд, тоест ограничаването на неговото териториално покритие и поддържането на висок дял смърчове в масивите, впрочем можело да бъде действие за активна защита, поддържащо популацията на кълвачите в относително стабилно състояние в дългосрочна перспектива. Въпреки възможните отрицателни последици за тези популации, причинени от разглежданите горски стопански дейности, големината на тези популации се поддържала на относително високо ниво в съответствие с РЗО от 2015 г., а евентуалните изменения на областите на разпространение на видовете птици съгласно прогнозните модели за изменение на климата били разтегнати във времето. Поради това крайният резултат от временните дейности, приведени в изпълнение с методите, прилагани в управлението на горите, можел да позволи да се преодолее предходното значително намаляване на числеността на кълвачите.
- 249 Що се отнася до врабчовата кукумявка, загубата на места за възпроизводство поради премахването на смърчове върху 5 % от разглежданата територия била привидна. Всъщност този вид, гнездящ в издълбани от кълвачи хралупи, обикновено от големия пъстър кълвач, е многоброен вид, който не показвал предпочитание за вида дърво, в което се размножава. Освен това врабчовата кукумявка се появявала често при влошени условия на околната среда. Поради това тя била по-разпространена в подложената на стопански дейности част на Беловежката гора. Що се отнася до пернатоногата кукумявка, тя често заемала хралупите, издълбани от черния кълвач. Можело съответно да се приеме, че премахването на смърчовете върху 5 % от разглежданата територия няма никакво потенциално въздействие върху числеността на врабчовата и пернатоногата кукумявка, обитаващи Беловежката гора.
- 250 Освен това съгласно финландски данни управляването на горите чрез прореждане на пространства, при условие че изсечената част не надвишава 50 % от горските площи в дългосрочен план, не само нямало отрицателно въздействие върху тези видове, но поради увеличаване на достъпа до храна водело до нарастване на размножаването. Освен това размерът на популациите на тези видове нараствал и те се разпространявали в нови области. Така наречените „биоценотични“ дървета, сред които и кухите дървета, били оставени да умират по естествен начин. Поради това потенциалните места за гнездене на врабчовата кукумявка и пернатоногата кукумявка оставали достъпни, още повече че в РЗО от 2015 г. се

предвиждали дейности, изразяващи се в „запазване, при извършването на стопански дейности, на всички борове и ели, съдържащи видими кухни, освен в случай на опасност за населението“.

б) Съображения на Съда

- 251 Член 5 от Директивата за птиците задължава държавите членки да вземат необходимите мерки за създаване на обща система за защита на всички видове птици, посочени в член 1 от тази директива. Съгласно член 5, букви б) и г) от посочената директива тази система по-специално включва забрана на умишленото разрушаване или увреждане на техните гнезда и яйца и преместването на гнездата им, както и на умишленото им обезпокояване, по-специално през периода на размножаване и отглеждане на малките, доколкото обезпокояването има съществено значение с оглед на целите на настоящата директива.
- 252 Член 5 от Директивата за птиците съответно изисква държавите членки да приемат цялостна и ефикасна законодателна уредба (решения от 12 юли 2007 г., Комисия/Австрия, C-507/04, EU:C:2007:427, т. 103 и 339, и от 26 януари 2012 г., Комисия/Полша, C-192/11, непубликувано, EU:C:2012:44, т. 25) чрез прилагане, аналогично на предвиденото в член 12 от Директивата за местообитанията, на конкретни и специфични мерки за защита, които трябва да позволят да се осигури ефективното спазване на посочените по-горе забрани, с които по същество се цели да се защитят местата за размножаване и почивка на птиците, за които се отнася тази директива. Освен това тези забрани трябва да се прилагат без ограничение във времето (решение от 27 април 1988 г., Комисия/Франция, 252/85, EU:C:1988:202, т. 9).
- 253 В разглеждания случай трябва да се припомни, че в приложението от 2016 г. и Заповед № 51 по-специално се предвижда изсичането на нападателите от смърчовия корояд смърчове, както и премахването на мъртвите или умиращи дървета.
- 254 Същевременно от РЗО от 2015 г. недвусмислено следва, че нападателите от смърчовия корояд вековни смърчове и мъртвите или умиращи дървета най-малкото представляват важно местообитание за врабчовата кукумявка, пернатоногата кукумявка, белогръбия кълвач и трипръстия кълвач, посочени в приложение I към Директивата за птиците. Всъщност, както бе констатирано в точки 167 и 168 от настоящото решение, в посочения план именно премахването на този вид дървета е посочено като потенциална опасност за същите видове птици.
- 255 Следователно с приложението от 2016 г. и Заповед № 51 полските власти се овластяват да изключат защитата на тези птици при извършването на разглежданите активни горски стопански дейности.
- 256 Трябва впрочем да се констатира, че нито посоченото приложение, нито въпросната заповед съдържат ограничение относно възрастта на дърветата, засегнати от тези дейности, или относно периода, през който същите дейности могат да се извършват на територията от „Натура 2000“ Puzsca Białowiecka. Въпросното/въпросната приложение и заповед съответно не съдържат никаква конкретна разпоредба, с която да се цели ефективно да се възпрепятства повреждането или унищожаването на местата за размножаване или почивка на разглежданите птици.
- 257 Противно на твърденията на Република Полша, оценката на въздействието от 2015 г. не може да постави под въпрос този извод, тъй като в тази оценка се посочва единствено — в точка 4.2.3 от нея — че „трябва да се следи [...] горските стопански дейности да се спрат през периода на гнездене“, без обаче да се прави констатацията, че необходимите мерки за създаване на обща система за защита на всички видове птици са били взети.

- 258 В това отношение, тъй като тази държава членка се позовава на предвидените в РЗО от 2015 г. мерки за опазване относно видимите кухни в боровете и елите, достатъчно е да се припомни, както вече бе констатирано в точка 215 от настоящото решение, че съгласно точка 4.2.4 от оценката на въздействието от 2015 г. според полските власти този план е станал „несъстоятел[ен]“ и че поради това не са го приложили. Тази държава членка съответно не може да се позовава на разпоредбите от РЗО от 2015 г., за да докаже, че разглежданите активни горски стопански дейности няма да доведат до повреждане или унищожаване на местата за размножаване или почивка на защитените птици на територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska.
- 259 При това положение се налага изводът, че приложението от 2016 г. и Заповед № 51 — чието прилагане неизбежно би довело до повреждане или до унищожаване на местата за размножаване или почивка на посочените видове птици — не съдържат конкретни и специфични мерки за защита, които биха позволили от приложното им поле да се изключи умишленото засягане на живота и на местообитанието на тези птици, а също и да се осигури ефективното спазване на забраните на умишленото разрушаване или увреждане на техните гнезда и яйца и преместването на гнездата им, както и на умишленото им обезпокояване, по-специално през периода на размножаване и отглеждане на малките.
- 260 Този извод не може да се оспори с някои от изтъкнатите от Република Полша доводи.
- 261 На първо място, доколкото тази държава членка се позовава на разпространението на смърчовия корояд, всички нейни доводи трябва да се отхвърлят поради същите причини като посочените в точки 173—181 от настоящото решение.
- 262 На второ място, доколкото Република Полша твърди, че въпросните популации на птици са останали стабилни, и даже са се увеличили, трябва да се отбележи, че Съдът вече е посочвал, че с такова обстоятелство не може да се оспори наличието на нарушение на член 4, параграф 4 от Директивата за птиците — която разпоредба задължава държавите членки да вземат необходимите мерки за недопускане на влошаване на условията в местообитанията и на всякакво обезпокояване на птиците — тъй като задълженията за защита съществуват още преди да бъде констатирано намаляване на броя на птиците или да се е конкретизирала опасността от изчезване на защитен вид птици (решения от 14 януари 2016 г., Комисия/България, С-141/14, ЕУ:С:2016:8, т. 76 и от 24 ноември 2016, Комисия/Испания, С-461/14, ЕУ:С:2016:895, т. 83).
- 263 Трябва да се констатира, че тези съображения, които се отнасят за общата система на защита на птиците, предвидена в посочената разпоредба, на още по-голямо основание са приложими в рамките на специфичната защита, предвидена в член 5, букви б) и г) от Директивата за птиците.
- 264 Освен това трябва да се отбележи, че Република Полша само твърди, че нито присъствието, нито начинът на живот на който и да било от тези типични за естествените гори четири вида птици — а именно врабчовата кукумявка, пернатоногата кукумявка, белогръбият кълвач и трипръстият кълвач — са заплашени от разглежданите активни горски стопански дейности. В това отношение тя по-специално се позовава на данните за 2014 г. и 2015 г., за да докаже, че числеността на белогръбите кълвачи не е намаляла. Тези данни същевременно предхождат извършването на посочените дейности. Що се отнася до възможността в други намиращи се в Полша територии от „Натура 2000“ да се открият по-големи количества белогръби и трипръстри кълвачи от посочените в действащия СФД за територията от „Натура 2000“ Puszcza Białowieska, това не може да обори констатацията, че въпросните дейности могат да застрашат стабилността на популацията на тези два вида в последната територия.

- 265 Накрая, на трето място, доколкото Република Полша твърди, че изсичането на смърчове не създава опасност от значително отрицателно влияние върху целостта на местообитанието на вrabчовата кукумявка и на пернатоногата кукумявка, доводите ѝ не може да се приемат, тъй като, от една страна, от РЗО от 2015 г. ясно следва, че смърчът е основното местообитание на тези видове птици, и от друга страна, че за Горско стопанство Бяловежа в приложението от 2016 г. по същество се предвижда утрояване на обема на дърводобива, по-специално на смърчовете.
- 266 Следователно четвъртото твърдение за нарушение, а именно на член 5, букви б) и г) от Директивата за птиците, е основателно.
- 267 Поради това предявеният от Комисията иск трябва да бъде уважен изцяло.
- 268 С оглед на гореизложените съображения трябва да се констатира, че Република Полша не е изпълнила следните свои задължения:
- по член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията, тъй като е одобрила приложение към плана за управление на горите в Горско стопанство Бяловежа, без да се увери, че това приложение няма да има отрицателно влияние върху целостта на ТЗО и СЗЗ, съставляващи територията от „Натура 2000“ Puszca Białowieska,
 - по член 6, параграф 1 от Директивата за местообитанията и по член 4, параграфи 1 и 2 от Директивата за птиците, тъй като не е определила необходимите мерки за опазване, които отговарят на екологичните изисквания за типовете естествени местообитания, посочени в приложение I към Директивата за местообитанията, видовете, посочени в приложение II към същата директива, видовете птици, посочени в приложение I към Директивата за птиците, и редовно срещаните се мигриращи видове, непосочени в последното приложение, за които са предназначени ТЗО и СЗЗ, съставляващи територията от „Натура 2000“ Puszca Białowieska,
 - по член 12, параграф 1, букви а) и г) от Директивата за местообитанията, тъй като не е осигурила строга защита на сапроксилните бръмбари *Vyprestis splendens*, *Cucujus cinnaberinus*, *Phryganophilus ruficollis* и *Pytho kolwensis*, посочени в приложение IV към същата директива, а именно не е забранила умишленото им убиване, обезпокояването им, нито пък повреждането или унищожаването на местата им за размножаване на територията на Горско стопанство Бяловежа, и
 - по член 5, букви б) и г) от Директивата за птиците, тъй като не е осигурила защита на видовете птици, посочени в член 1 от същата директива, а именно на вrabчовата кукумявка (*Glaucidium passerinum*), пернатоногата кукумявка (*Aegolius funereus*), белогръбия кълвач (*Dendrocopos leucotos*) и трипръстия кълвач (*Picoides tridactylus*), като по-специално не се е уверила, че тези видове няма да бъдат убивани или обезпокоявани през периода на размножаване и отглеждане на малките, а гнездата и яйцата им няма да бъдат умишлено унищожавани, увреджани или премествани на територията на Горско стопанство Бяловежа.

По съдебните разноски

- 269 Съгласно член 138, параграф 1 от Процедурния правилник на Съда загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане. След като Комисията е поискала Република Полша да бъде осъдена, а последната е загубила делото, Република Полша следва да бъде осъдена да заплати съдебните разноски.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

1) Република Полша не е изпълнила задълженията си:

- по член 6, параграф 3 от Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна, изменена с Директива 2013/17/ЕС на Съвета от 13 май 2013 г., тъй като е одобрила приложение към плана за управление на горите в Горско стопанство Бяловежа, без да се увери, че това приложение няма да има отрицателно влияние върху целостта на територия от значение за Общността и специална защитена зона PLC200004 Puszcza Białowieska,
- по член 6, параграф 1 от Директива 92/43, изменена с Директива 2013/17, и по член 4, параграфи 1 и 2 от Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 година относно опазването на дивите птици, изменена с Директива 2013/17, тъй като не е определила необходимите мерки за опазване, които отговарят на екологичните изисквания за типовете естествени местообитания, посочени в приложение I към Директива 92/43, изменена с Директива 2013/17, видовете, посочени в приложение II към същата директива, видовете птици, посочени в приложение I към Директива 2009/147, изменена с Директива 2013/17, и редовно срещаните се мигриращи видове, непосочени в последното приложение, за които са предназначени територия от значение за Общността и специална защитена зона PLC200004 Puszcza Białowieska,
- по член 12, параграф 1, букви а) и г) от Директива 92/43, изменена с Директива 2013/17, тъй като не е осигурила строга защита на сапроксилните бръмбари — *Vuprestis splendens*, *Cucujus cinnaberinus*, *Phryganophilus ruficollis* и *Pytho kolwensis*, посочени в приложение IV към същата директива, а именно не е забранила умишленото им убиване, обезпокояването им, нито пък повреждането или унищожаването на местата им за размножаване на територията на Горско стопанство Бяловежа, и
- по член 5, букви б) и г) от Директива 2009/147, изменена с Директива 2013/17, тъй като не е осигурила защита на видовете птици, посочени в член 1 от същата директива, а именно на врабчовата кукумявка (*Glaucidium passerinum*), пернатоногата кукумявка (*Aegolius funereus*), белогръбия кълавач (*Dendrocopos leucotos*) и трипръстия кълавач (*Picoides tridactylus*), като по-специално не се е уверила, че тези видове няма да бъдат убивани или обезпокоявани през периода на размножаване и отглеждане на малките, а гнездата и яйцата им няма да бъдат умишлено унищожавани, увреждани или премествани на територията на Горско стопанство Бяловежа.

2) Осъжда Република Полша да заплати съдебните разноски.

Подписи